

AD USUM R. U. J. D.

D. ANTONII DE ALTERIIS

A MONTEPELUSIO.

DE
ROMANO
PONTIFICE.

2965

DE ROMANO
PONTIFICE

IN FERENDO DE FIDE
MORIBUSQUE JUDICIO;
FALLI ET FALLERE NESCIO;

EODEMQUE

CONCILIIS ŒCUMENICIS
AUCTORITATÉ POTESTATE
JURISDICTIONE, SUPERIORI;

DISSERTATIO DUPLEX;

Accedit

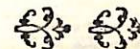
A P P E N D I X

De mente Ecclesiæ Gallicanæ, & Academiæ
Parisiensis, circa duo illa Sedis
Apostolicæ privilegia.

A U C T O R E

F. JACOBO HYACINTHO SERRY

Ord. Præd. S.T.M. & in Academia Patavina
primario S. Theologiæ Professore.

PATAVII Typis Seminarii MDCCXXXII
Apud Jo: Manfrè. Sup. permifs. ac Privil.

Fondo Santoro
C 54

Illustrissimo; Reverendissimoque D. D.

JOANNI
ARCHIEPISCOPO
MINOTTO OTTHOBONO
EPISCOPO PATAVINO
COMITI SACCENSI, &c.

T. HYACINTHUS SERRY PRÆDicator
FELICITATEM.

*Etsi Te, PRÆSUL
ILLUSTRISIME,
studiis meis, pro sin-
gulari humanitate,
impensè favere significasti non se-
a 4 mel;*

Donato abate

C. 24

mel; quæ tamen in Nomine tuo;
publicam modò Lucem aspiciet
Theologica Lucubratio, aspe-
ctum tuum subire vereretur;
nisi quantum sua; quantum
Auctoris sui tenuitati diffidit;
tantum argumenti quod tractas
gravitati dignitatique confide-
ret. Pauculas illa quidem pa-
gellas implet, nec satis cultas
& elegantes: Ast Romanorum
Pontificum, quorum tibi ho-
nor & gloria præ ceteris cor-
di est, prerogativas tuetur ac
vindicat. Quid ergo dubitem;
hoc saltem titulo tibi maxime
placiturum Opusculum; cui non
potest non esse gratissimum;
quid-

quidquid in Apostolica Sedis
obsequium cedit? Aut quid
verear honori tuo meritisque
dicare, quod ut est in Pon-
tificia Dignitatis defensionem e-
laboratum, ita non potest pietati
religionique tuæ non accidere
jucundissimum?

Injurius itaque tibi fuerim;
PRÆSUL ILLUSTRIS-
SIME, si quod tibi munus offero,
verbis, ut moris est, quò lu-
bentius accipiat, ornaverim;
laudesque tuas addiderim;
quæ quantum infra magnitu-
dinem tuam sunt, tantum ab
ingenii mei simplicitate procul
absunt. Parcam ergo tuam
in

in regendo grege sollicitudinem,
in obeunda Dioecesi assiduita-
tem, in Ecclesiastica discipli-
na promovenda robur invictum,
in fovenda in singulis Ordini-
bus pace studium ardens, in
Dei cultu promovendo religio-
nem, in sacra re facienda pie-
tatem, singulis ad exemplum
propositam, verbis amplissimis
celebrare. Quae enim in ocu-
lis omnium sunt, tuis auribus
dare atque ingerere, nihil est
opus: idque quominus faciam,
a modestia tua facile impetra-
bo: cum & tu in tota vita
tua id egeris, ut laudanda
facere, quàm laudari praopta-
ve-

veris; & ego, si me recte
nostis, tecum simplicissime loqui
malim, quàm cum tua seu
dignitate seu virtute, de ver-
borum honore officioque certa-
re.

Ceterum qui oblatum tibi
munus verbis ornare parco,
ne qua mihi cum tua mode-
stia contentio sit, votis tamen
supplicibus prosequar: quae si
minus pro te fecerim, vel bo-
num, quo per te fruimur, non
satis nosse, vel illius peren-
nitatem non satis optare, vi-
deri potero. Faxit itaque vi-
ta ac mortis arbiter Deus;
ut ea tibi accedant vita spa-
tia,

tia, quæ primo hujus Urbis
Episcopo contigere: faxit &
Ille qui vicem Dei colit in
terris, ut ea tibi succedant
decora, quæ postremis ejusdem
Episcopis obtigerunt. Sic sa-
ne nobis, qui Te jam Sacro-
rum Antistite fruimur, ingens
felicitatis atque honoris acces-
sio fiet: Tuque novis titulis
auctus, EMINENTISSIMO
OTTHOBONO, ALEXANDRI
VIII. Pontificis Optimi Maxi-
mi ex Fratre Nepoti, Viro
magnificentia, gravitate, pru-
dentia, consiliorum altitudine,
magnarumque rerum molimine;
toto Orbe celeberrimo, quem for-

tuna

NOI
tuna tua auctorem ac princi-
pem colis, & proxima san-
guinis cognatione contingis, &
ingentium quibus eminet imita-
tione virtutum ad vivum ex-
primis; Dignitatis Collega fa-
ctus & consors, sanctiori vin-
culo junctus eris. Ita boni o-
mnes augurantur & vovent.

Vale, & me Utriusque cul-
torem observantissimum perpe-
tuo fove.

NOI

NOI REFORMATORI

Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Revisione, e Approbazione del P. F. Tommaso Maria Gennari Inquisitore, nel Libro intitolato, *De Romano Pontifice, in ferendo de fide, moribusque judicio, &c. Accedit Appendix de mente Ecclesie Gallicane*, non v'esser cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concedemo Licenza a Gio: Manfrè Stampatore, che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padoa.

Dat. 14. Agosto 1732.

(Alvisè Pisani Kav. Proc. Ref.
(Pietro Grimani Kav. Proc. Ref.

Agostino Gadaldini Segret.

1732. 19. Agosto.
Registrato nel Magistrato Eccellentissimo contro la Bestemmia.

Angelo Legrenzi Segr.

P R Æ.

PRÆFATIO.

Auctor consilii sui rationem
& causam aperit.

CUm anno Litterario superiori, *de Ecclesia*, pro Theologi publici munere, in Archigymnasio nostro dicerem, ad distinctionem 23. libri 3. Sententiarum, cujus nobis interpretatio demandata erat; de Romano Pontifice, Ecclesie utique Capite, deque Conciliis Oecumenicis, quibus universa repræsentatur Ecclesia, fuisse admodum disputavi: Easque pro munere meo Quæstiones attigi, quæ in ea Theologiae parte primæ sunt, nostraque ætate acrius agitantur. De Romani Pontificis, in ferendo de fide moribusque judicio, *asphalia*, seu ut Schola loquitur, infallibilitate, fuisse

fuse lateque dixi : deque ejusdem
supra Concilia Oecumenica præ-
stantia , & eminentia potestatis
auctoritatis jurisdictionis ample
differui : Intra modum tamen ,
& absque ullo adversæ mihi sen-
tentiaë morfu atque censura : im-
pie facturus , si quod lato judi-
cio non damnat Ecclesia , priva-
tus homo damnaverim .

Susceptum opus ut perficerem
digne Deo , & Apostolica Sede ,
Romanorum Pontificum supra vi-
ginti , qui vel de violata fide ,
vel de solutis lato judicio morum
regulis perperam accusantur , de-
fensionem suscepi : aliorumque be-
ne plurium , qui Pontificiam di-
gnitatem auctoritatemque infra
Concilia Oecumenica demisisse
dicuntur , Apologeticon adorna-
vi . Quocirca ne quidquam eo-
rum omitterem , quæ susceptam
semel causam juvare utcunque
possent ; Ecclesiam Gallicanam ,
&

& Parisiensem Academiam , quæ
non ita favorabiliter de gemina il-
la Sedis Apostolicæ prærogativa ,
omni retro ætate sensisse , vulgo
creduntur , eidem Sanctæ Sedi con-
ciliavi ; easque superioribus saltem
sæculis eidem impense favisse , ac
de illa alte digneque sensisse de-
monstravi : ne causa quam egi
tam bona tam justa , Ecclesiæ re-
ligiosissimæ , florentissimæque Aca-
demiæ suffragio prorsus omni at-
que præsidio fraudaretur .

Placuit tam altum , tam subli-
me , tamque periculosaë aleæ ple-
num Theologicæ disputationis ar-
gumentum , non modò studiosæ
Juventuti , cujus institutioni no-
stra hæc desudabat industria ; sed
& Viris in Republica Litteraria
primæ notæ , nonnullisque dignis-
simis Ecclesiæ Præsulibus , qui Au-
ditorium nostrum , pro suo in sa-
cras Litteras genio , proluxaque in
nos humanitate frequentabant . U-
num

num tamen optare se significarunt; ut quæ de more Academiæ nostræ, memoriter tantum & raptim fuerant ex Cathedra recitata, typis etiam ad diuturnitatem mandarentur. Immo, quæ summa dignatio fuit, hoc idem non ingratum sibi fore innuit Ille, cujus vel levissimi nutus imperia sunt; dum Relectionum istarum Prodromus, quem antea vulgaveram, Romam perlatus, ejus in auribus, nescio quo casu, lectus est.

Jussus itaque pudoreque suffusus imperata facio, dum pauculas istas, de geminis Sedis Apostolicæ prærogativis Acroases, secundis curis elaboratas, novaque forma methodoque digestas typis publicis mando, quas forte sera & arca cohibere satius erat. Eruditionem atque doctrinam in me desiderari malui, quàm pietatem ac religionem. Grande mihi suscepti qualiscumque laboris præstiti.

stique obsequii præmium obventurum spero, si majora viribus aggresso impune sit; veniaque detur audaciæ, qua Sedis Apostolicæ laudes, in Scholæ primum umbra conceptas, ignobili nunc scripto committo. Si secus accidat, negeturque venia, obsequii saltem gloria non negabitur: eritque mihi, apud æquos æstimatores, si forte supra vires tentasse, turpe; at certe paruisse, decorum.

Interea Viros studiosos, qui ad legendum accedent, monitos velim, ne Libri hujus exiguitate offendantur; quasi non potuerim ego paucis pagellis, Argumenti quod tracto amplitudinem comprehendere. Ea enim arte opus feci, ut paucis multa constrinxerim; Iliademque, ut in proverbio est, nuce concluderim. Pontificiarum etenim prærogativarum, quas tueor ac defendo, probationes undecumque quæsi-

tas, ad certa Capita compendio
revocavi: Objecta amplius cen-
tum, magnis ac multis Adversa-
riorum voluminibus sparfa, sum-
matim dilui; missisque offuciis
atque pigmentis, pro more Scho-
læ concisa oratione resolvi; fa-
ctus ubique passim, ut loquitur
Tertullianus, *Longus in rebus atque
sententiis, brevis in verbis*. Ut vel
hac arte luderem Adversarios;
qui ut olim, ita & modò magna
nos mole Librorum obruere mo-
liuntur. Quorum ut nominibus
parcam, meus in illorum unum
cultus & reverentia facit: qui non
ita pridem tam' redundanti ser-
mone, totque congestis undecum-
que antiquæ memoriæ documen-
tis, contrariæ sententiæ defensio-
nem suscepit; ut si quis unquam, is
certe causam vicisse videri posset:

*si Pergama dextra
Defendi possent, etiam hac defensa
fuissent:*

cujus

cujus tamen momenta singulā, in
summam compendio deducta, at-
que ad certa Capita revocata di-
lui, tacitoque nomine confuta-
vi. Huic tamen in omnibus
studui brevitati, quæ non mo-
do nihil virium amisit ad persua-
dendum; sed & plus multo ner-
vorum habuit ad convincendum,
quàm vel multa loquacitas ha-
buisset.

Tu Lector benevole studio frue-
re nostro: nostrumque conatum
æqui bonique consule. Vale.

INDICULUS

ROMANORUM PONTIFICUM;

*Qui vel de violata fide, vel de solutis lato iudicio
morum regulis accusati, ab afflictis
erroribus vindicantur.*

S. Petrus Apostolus.
S. Victor I.
S. Stephanus I.
S. Marcellinus.
S. Melchiades.
Liberius.
S. Zozimus.
S. Hormisdas.
Vigilius I.
S. Pelagius I.
Bonifacius IX.
Honorius I.
S. Gregorius III.

Stephanus II.
S. Nicolaus I.
Formosus.
Stephanus VII.
Sergius III.
Alexander III.
Cœlestinus III.
Innocentius III.
Bonifacius VIII.
Bonifacius IX.
Joannes XXII.
Sixtus V.
Clemens XI.

INDICULUS

ROMANORUM PONTIFICUM;

*Qui se suosque Decessores errori, in ferendo de
fide moribusque iudicio, obnoxios agnovisse
dicuntur. Quorum idcirco mens sensus
que aperitur; Iique nihil huiusmodi
agnovisse convincuntur.*

Leo IV.
Innocentius III.
Clemens IV.
Clemens VI.
Urbanus V.
Gregorius XI.
Hadrianus VI.
Paulus IV.

INDICULUS ROMANORUM PONTIFICUM;

*Qui auctoritatem Pontificiam infra Concilia
Oecumenica demisisse dicuntur : de qua
labe fusa lateque purgantur.*

S. Julius I.
S. Siricius.
S. Innocentius I.
S. Zozimus.
S. Bonifacius I.
S. Cœlestinus I.
S. Leo I.
S. Gelasius I.
S. Felix III.
S. Agapetus.
S. Gregorius I.
Innocentius III.

DE

DE ROMANO PONTIFICE

In ferendo de fide moribusque judicio,

FALLI ET FALLERE NESCIO,

DISSERTATIO PRIOR.

CAPUT I.

*Controversiæ status exponitur ; et ex ipsa
eiusdem expositione primum momen-
tum elicitur, pro Romano Ponti-
fice, falli et fallere nescio.*

I.

Um de Romani Pontifi-
cis, in ferendo de fide
moribusque judicio, Af-
phalia, seu ut Schola
loquitur, infallibilitate,
disputationem instituo,
non tam mihi animus
est, singulare illud Sedis
Apostolicæ privilegium longa dictione dispu-
tationeque tueri atque defendere ; quàm Ro-
manos Pontifices, de violata fide, solutisque
lato judicio morum legibus perperam accusa-
tos, a calumnia vindicare. Primum enim il-
lud

A

Iud fecere cumulate satis quotquot istud Argumentum polemico in Scholis Theologicis pertractarunt; istud alterum fecere pauci, aut certe modice. Ego itaque vice versa, prout ratio postulat, studia accommodans, primum paucis agam, alterum fufe lateque.

Ut ergo singulare illud Sedis Apostolicæ privilegium paucis expediam debita methodo, illud ante omnia explicabo, bonaque in luce ponam, quid vocetur in controversiam, dum de Romani Pontificis Asphalia, seu ut Schola loquitur, loquemurque nos ipsi, infallibilitate, disputatur. Quod ni fecerim accurate, cæcis ambagibus implicabitur disputatio, quas ne Dædalus ipse resolvat.

II. Non itaque quæritur in præsentia, num R. Pontifex, quotiescumque, & ubicumque de fide, aut de moribus, ore vel scripto loquitur, falli & fallere nequeat, errare ipse, & ceteros in errorem inducere. Ecquis enim ita desipiat, ut id velit? cum vel sic Pontifex non loquatur ut Pontifex, summusque Ecclesiæ Hierarcha, sed uti privatus doctor, & homo, circumdatus infirmitate, ut ait Apostolus, qui & debet quotidie Sacrificium offerre pro sua & populi ignorantia. At illud maxime quæritur, num Pontifex Sententiam aliquam, in materia fidei & morum, ex Cathedra, seu ex tribunali, solenni ritu pronuncians, servatisque debitis juris formulis; hoc est, fufis primum ad veritatis spiritum advocandum solennibus precibus, præmisso serio rei totius examine, præhabita consultatione Eccle-

Ecclesiæ suæ Romanæ, intra Urbis ambitum constitutæ, seu ut præsens habet usus, adhibitis ad consultationem E. E. Cardinalibus, qui Romanum hodie Clerum constituunt; utrum, inquam, vel sic possit Pontifex in errorem dogmatis prolabi; falsumque iudicio statuere definire atque decernere, dum Ecclesiam Universam edita Constitutione docet instruit, & informat.

Iis limitibus, aliisque angustioribus, questionem hanc celeberrimam circumscribunt, explicantque illi ipsi, qui hac ipsa ætate nostra Pontificiam asphaliam, seu infallibilitatem acrius impugnarunt, Pontificemque vel sic falli posse contendunt; ac tum maxime Ludovicus Maimburgus, Societatis Jesu defensor, in suo illo Tractatu historico, de Statu, & prærogativis Ecclesiæ Romanæ, illiusque Episcoporum, gallice scripto, pag. 67. cujus verba observatione dignissima syllabatim referre non piget. *La question est de savoir, si quand le Pape parle sur le Chaire de Rome, en Maître, & en Docteur de tous les fideles; & qu'après avoir bien examiné ce dont il s'agit, en plusieurs Congregations, en son Conseil, son Consistoire, son synode de ses suffragans, de ses Cardinaux, & de ses docteurs; consulté même des Universitez, & demandé par prières publiques, & très solennelles l'assistance du S. Esprit; il enseigne tous les Chrétiens, définit, propose à toute l'Eglise par une Bulle, ou Constitution ce qu'on doit croire: si dis-je, en prononçant de la sorte, il est infallible, ou non? & si son jugement porté & déclaré en cer-*

te maniere peut estre reformé par un Concile Universel. Quod ita latine dicas: [Quæstio in
 „ hoc sita est, num quando Papa in Cathedra
 „ Romana loquitur, uti fidelium omnium magister,
 „ & doctor; re de qua agitur mature
 „ expensa, in variis Congregationibus, in
 „ Consistorio suo, Consilio suo, suaque Suffraganeorum suorum, Cardinalium, Doctorumque Synodo; consultis etiam Universitatibus, & invocato publicis ac solennibus precibus Spiritus Sancti lumine, Christiana nos docet universos, definit, proponitque toti Ecclesiæ, per Bullam seu Constitutionem, quid credendum sit; num inquam ita pronuncians Romæ Pontifex, sit infallibilis, nec ne; ejusque judicium ita latum ac declaratum possit ab Universali Concilio reformari?]

III. Interim tamen a Maimburgo, ejusque Symmisticis (qui controversiæ hujusce celeberrimæ statum ita exponunt, Pontificesque iis præmissis formulis, ex Cathedra pronunciantes, falli etiam atque errare posse contendunt,) scire velim, annon in fumum abeant, quæcumque subinde nobis occurrant, errorum a Romanis Pontificibus admissorum exempla; ut errare illos posse, imo & errasse sæpe, nobis ostendant? Quid enim, per fidem numinum! si Petrus Romanorum Pontificum primus, Christum (quod objicere illi solent) in passione se nosse negavit? Quid si Marcellinus Pontificum alter, in publica persecutione suppliciis victus, thus idolis adolevit?

vit? Quid si Liberius, exilii tædio superatus, Ariana tandem perfidiæ, & S. Athanasii damnationi subscripsit? Quid si Vigilius trium Capitulorum damnationi diu obstitit? Quid si Honorius, datis ad Sergium Epistolis, Monothelitarum errori favere visus est, aut etiam favit? Quid si Joannes XXII. in errorem de visionis beatæ dilatione propendere visus est, propenditque re ipsa? Itane iis in casibus, aliisque jactari solitis, judicium solenne aliquod, quale ipsimet late describunt, tulere laudati Pontifices, ut ad quæstionem quæ nobis in manibus est, exempla hujusmodi trahi possint? Quænam tunc habitæ sunt ad consultationem, Cardinalium Episcoporum Theologorumque Consultationes? Quæ celebrata tunc Consistoria? Quæ vocatæ in consilium studiorum Academia? Quæ fusæ ad divinum Spiritum invocandum, solennes ac publicæ preces? Quæ doctrinæ fanciendæ definiendæque præmissa ex formæ juris examina? A præsentī igitur instituto longe abeunt tot illa errantium, ut ajunt, in fide Pontificum exempla; si quo sensu debet, ipsique volunt, de Pontificum infallibilitate quæstio ventiletur. Imo tota jam formula cadunt, seque ineptos, atque insulos argutatores ostendunt, qui iis solis, aliisque similibus nituntur exemplis, ut Pontifices, in ferendo de fide moribusque judicio, errori obnoxios nobis ostendant.

IV. Nos e contrario Romanorum Pontificum Asphaliam, seu infallibilitatem, qualis ab illius etiam impugnatoribus explicatur,

proludiali momento probamus, nulla unquam arte solvendo: Pontificesque e Sacro tribunali, solenniter pronunciantes, hoc est, præhabita Ecclesiæ intra Urbis ambitum constitutæ consultatione, (seu ut præsens habet usus, adhibitis ad consultationem E. E. Cardinalibus, qui Romanum hodie Clerum constituunt) in causa fidei judicantes, errare omnino non posse, ceterosque in errorem inducere, ineluctabiliter demonstramus, in hunc sane modum.

Si Romanus Pontifex, ita ut explicatum est, judicans atque pronuncians, erraret in fide, ceterosque in errorem induceret, Ecclesia quoque Romana, qualis modo descripta est, in eundem errorem incideret, ceterosque pertraheret; utpote quæ Pontificis consentiret errori, eundemque dato consilio comprobaret. Porro non posse Ecclesiam Romanam, qualis modo descripta est, errare in fide, ceterosque in errorem inducere, tota retro proficitur antiquitas; quæ eam *Omnium Ecclesiarum matrem atque magistram* semper agnovit, *Centrumque unitatis Ecclesiasticæ* semper dixit, *Ad quam omnes Ecclesias necesse sit convenire; Ad quam perfidia accessum habere non possit; Quam non vincunt superba inferorum porta: Unde Sacerdotalis unitas omnis exorta est.* (Quibus loquendi formulis abundant D. Cyprianus Epist. 41. 45. 55. S. Irenæus Lib. 7. adversus hæreses Cap. 3. S. Hieronymus Epist. 75. ad Damasum, Optatus Milevitanus lib. 2. contra Parmenianum, S. Augustinus Epist. 162. & in

Psalm.

Psalmo contra partem Donati, S. Bernardus lib. 2. de Consideratione Cap. 8. Concilium Lateranense sub Innocentio III. Concilium Tridentinum Sess. 7.) Ecquæ enim sorte omnium Ecclesiarum mater atque magistra a Deo data, erraret in fide; illa inquam ad quam perfidia accessum habere non potest? Aut quo fato centrum unitatis Ecclesiasticæ ab ipsa unitate decideret; illa inquam ad quam omnem Ecclesiam convenire necesse est? Uti profecto necessario decidit, quisquis ab ea decidit fide, quæ omnium Ecclesiæ membrorum vinculum est.

V. Reponet fortasse nonnemo, ut ineluctabilis argumenti, ex tota retro antiquitate petiti vim ac robur elidat: Romanam Ecclesiam tot illis titulis a Patribus, & Conciliis honestatam, non illam intelligi, quæ Romæ ambitu continetur, sed illam duntaxat esse, quæ toto terrarum orbe diffunditur; quæque Romana & ipsa dicitur communione, non locali circumscriptione. At inepte prorsus atque inscite. Quandoquidem non potest Ecclesia, ut est toto orbe diffusa, ceterarum, quæ præter ipsam nullæ sunt, mater dici atque magistra: nec potest tota Ecclesiæ Universitas, peculiarium Ecclesiarum centrum vocitari. Uti profecto lineæ simul omnes, peculiaris cujusque lineæ centrum esse non possunt: nec potest quis sui ipsius pater esse atque magister. Ut fileam, Patres ex citatis bene multos, tacito *Ecclesiæ Romana* nomine, *Petri Sedem*, Ecclesiarum omnium matrem atque

A 4

que magistram, centrumque unitatis Ecclesiasticæ nuncupare; quo nomine Romanam Ecclesiam Urbis ambitu circumclusam denotari, nemo non videt, nisi qui in calcaneo oculos gestat.

Idcirco in Concilio Complutensi a Sixto IV. confirmato, damnatus est Petrus Oxomensis etiam ut hæreticus, eo quod asseruerit *Ecclesiam Urbis Romæ errare posse*. Quem item errorem, eodem quoque hæresis nomine damnavit Sixtus idem in Extravaganti, adversus eundem Petrum Oxomensis edita: ut refert Melchior Canus lib. 6. de locis Theologicis Cap. 7. Ex quibus omnibus eam ego consecutionem elicio: *Ubi Pontifex, Ecclesia Urbis Romæ assentiente, consiliumque dante, pronunciat, errare omnino non potest*: aliter cum Pontifice erraret & ipsa.

VI. Annon ergo pugnantia loquuntur primi quos noverim Pontificiæ asphaliæ seu infallibilitatis impugnatores? qui cum Sedem Apostolicam, quam occupat Summus Pontifex, Romanamque Ecclesiam Urbis finibus conclusam cui ille specialiter præest, errare atque a fide deficere non posse, fateri cogantur; ne a tota retro antiquitate prædamnati videantur; adhuc tamen Romanos Pontifices etiam ex Cathedra atque ex tribunali, in causa fidei pronunciantes, errare atque a fide deficere posse contendunt: istaque duo bene cohærere volunt, Pontificem errantem in fide, & Sedem Apostolicam Romanamque Ecclesiam in fide constantem & per-

manen-

manentem. Quid hoc quæso rei est? Equidem si de Pontifice, privatim, ex sensu proprio, & extra tribunal pronunciante loquerentur; si de Pontifice, nulla Sedis Ecclesiæque suæ habita consultatione, nullo illius accedente consensu, disputarent; haud ægre concederem, posse illa duo cohærere, Pontificem errantem, & Sedem Apostolicam seu Romanam Ecclesiam, in fide perseverantem atque constantem: quandoquidem eo casu nullam Apostolica Sedes, nullam Ecclesia in errore Pontificis partem habet; atque ita stat penitus illibata. At ubi consulta Sedes, consulta Ecclesia erranti Pontifici consilium dat, errorique ipsius præstat assensum; erret cum Pontifice Sedes oportet, erret Ecclesia. Porro consulta censetur Apostolica Sedes, consulta Ecclesia Romana; dum Eminentissimi Patres, qui Romanum Clerum hodie constituunt, ceterique Præsules in Consilium adhibiti sunt, assensumque dedere solenniter & ex formula. Cum ii Sedem Apostolicam, Romanamque Ecclesiam repræsentent, sintque ipsamet Ecclesia Romana docens iudicans & pronuncians. Ad eum sane modum, quo Episcopi universi in Concilio Oecumenico, una cum Pontifice capite suo iudicantes ac pronunciantes, universam Ecclesiam repræsentant, sintque ipsamet Ecclesia universa docens atque definiens.

Neque illos a patenti contradictione ac repugnantia excusat, quod laudant ex Divo Leone Epist. 53. ad Anatolium celebre di-

ctum,

Etiam, aliud sunt sedes, aliud sedentes, seu praesidentes in sedibus: quo certe nihil verius, nihil certius. Sedes enim nomen est officii auctoritatis & dignitatis: Sedens personae nomen est, officium auctoritatem, & dignitatem obtinentis. Idque significat unice D. Cyprianus, posse qui dignitatem aliquam obtinet, non agere pro officio & dignitate sua, seu recedere ab officio: atque ita posse Romanum Pontificem aliquando non agere pro dignitate Pontificia: dum scilicet pro privato se gerit, atque ex sensu proprio definit atque decernit. Quod certe nemo negaverit. Sed quid istud ad oleas? Quid ad praesentem quam agimus quaestionem? Possint Summus Pontifex ex Cathedra docens, seu Sede Apostolica Romanaque Ecclesia consulente & consentiente, de fide moribusque iudicium ferens, a catholica fide deficere? Putidae igitur repugnantiae convincuntur. Sed haec ad promulgidem dicta: ad graviora momenta veniendum.

CA:

CAPUT II.

Alterum pro Romani Pontificis infallibilitate momentum petitur, ex Christi D. Oratione pro Petro fusca, in mortis per-vigilio.

I. **F**Actum ut narratur in Evangelio Lucae 22. exponere satis est, ut momentum probationis alterum eliciatur. Versabantur Apostoli omnes in proximo Fidei amittendae periculo, propter scandalum quod ex Christi Domini morte passuri erant. Pro uno tamen Petro Christus oravit, ut non deficeret fides ejus, possetque conversus ceteros confirmare. *Simon Simon ecce Satanas expetivit vos ut cribraret quasi triticum: ego autem rogaui pro te, ut non deficiat fides tua: & in aliquando conversus confirma fratres tuos.* Quod quo fine fecerit Dominus, exponit S. Leo Magnus Serm. 3. in anniversario die Assumptionis suae, inquit; *Commune erat omnibus Apostolis periculum de tentatione formidinis; & tamen specialis a Domino Petri cura suscipitur, & pro fide Petri proprie supplicatur; tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & Divina gratia ita ordinatur auxilium, ut firmitas quae per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur.* Chri-

Christus autem a Patre semper *exauditus est* pro sua reverentia, ut habetur ad Hebræos 5. fateturque ipsemet Patrem alloquens Joannis 11. *Ego scio quia semper me audis*. Quid ergo inde consequitur, nisi quod intulit Augustinus lib. de Correptione & gratia, Cap. 8. *Cum Christi inanis esse non posset oratio, quid aliud oravit, nisi ut haberet Petrus in fide liberrimam fortissimam invictissimam perseverantissimam voluntatem?* Porro quod oravit pro Petro Christus D. obtinuitque, pro ejusdem in Romana Sede Successoribus oravit perinde atque obtinuit; iudicio quidem Veterum Patrum Conciliorum atque Pontificum. Ex Christi itaque Oratione pro Petro fusa, Romani Pontificis infallibilitas certa illatione probatur, atque convincitur.

II. Jam Veterum testimonia hæc habeto, qui hanc ipsam consecutionem, Romanæ scilicet Sedis, illiusque Pontificum infallibilitatem atque indeficientiam, ex fusa a Christo D. Oratione collegerunt, atque probarunt.

Agatho R. P. in Epistola ad Constantinum Imperatorem, quæ in Sexta Synodo Oecumenica lecta probataque est, post explicatam Ecclesiæ suæ fidem adversus errores tunc emergentes, ita subjungit: [Hæc est vera fidei „ regula, quam ut in prosperis & in adver- „ sis veraciter tenuit ac defendit hæc spiri- „ tualis mater imperii vestri, Apostolica Chri- „ sti Ecclesia; quæ per Dei omnipotentis gra- „ tiam, a tramite Apostolicæ traditionis „ nunquam errasse probabitur, nec hæreticis

„ no-

„ novitatibus depravata succubuit: Sed ut ab „ exordio fidei Christianæ percepit, ab au- „ thoribus suis Apostolorum principibus illi- „ bata in finem permanet, secundum ipsius „ Domini Salvatoris divinam pollicitationem, „ quam suorum Discipulorum principi in Sa- „ cris Euangelis fatus est; Petre Petre, ec- „ ce Satan expetivit vos &c. Ego autem ro- „ gavi pro te ut non deficiat fides tua &c. „ Consideret itaque vestra Clementia, quo- „ niam Dominus & Salvator omnium, qui fi- „ dem Petri non defuturam promisit, con- „ firmare eum fratres suos admonuit; quod „ Apostolicos Pontifices, meæ exiguitatis præ- „ decessores confidenter fecisse cunctis est ma- „ nifestum.]

D. Gregor. M. Epist. 7. lib. 2. Registri; *Romana Ecclesia nunquam erravit, nec in perpetuum (Scriptura testante) errabit.*

Leo IX. Epist. 5. ad Petrum Patriarcham Antiochenum, *Petrus solus ille est, pro quo ne deficeret fides ejus, Dominus & Salvator asserit se rogasse, dicens, Simon rogavi pro te ut non deficiat fides tua. Quæ venerabilis, & efficax Oratione obtinuit, quod hætenus fides Petri non defecerit, nec defutura creditur in Throno ejus, in sæculum sæculi, sed confirmabit corda fratrum.*

Idem Epist. 1. ad Michaellem Patriarcham Constantinopolitanum: *Fuit ergo quisquam tanta dementia, qui Orationem illius, cujus velle est posse, audeat in aliquo vacuum putare? Nonne a Sede principis Apostolorum, tam per eundem Petrum, quam per Successores suos reprobata* &

et convicta atque expugnata sunt omnium hereticorum commenta; et fratrum corda in fide Petri, quae hactenus nec deficit, nec usque in finem deficiet, sunt confirmata?

D. Bernardus Epist. 190. ad Innocentium II. Romanum Pontificem, Oportet ad vestrum referri Apostolatuum pericula quaque, et scandala emergentia in regno Dei, ea praecipue quae de fide contingunt. Dignum namque arbitror, ibi potissimum resarciri damna fidei, ubi fides non potest sentire defectum. Cui enim alteri aliquando dictum est, Ego pro te rogavi &c. Ergo quod sequitur, a Petri Successore exigitur, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.

Canonica Sanctio Cap. Majores de Baptismo; Majores Ecclesiae causas, praesertim circa articulos fidei contingentes, ad Beati Petri Sedem referendas intelligit, qui novit Dominum pro eo exorasse, ut non deficeret fides ejus. Hoc est, ut non deficeret fides in Sede illius, ad quem fidei causae sunt referendae: alias adducta ratio nulla esset.

Innocentius III. Epist. 209. ad Patriarcham Constantinopolitanum, Pro Petro Dominus se orasse fatetur; ex hoc innuens manifeste, quod Successores ipsius a fide Catholica nullo unquam tempore deviarent, sed revocarent magis alios, et confirmarent etiam hesitantes; per hoc sic confirmandi alios potestatem indulgens, ut aliis necessitatem imponeret obsequendi.

Idem Sermone 2. de Consecratione Pontificis, Rogavit Christus pro fide Petri, et imperavit, quoniam exauditus est pro sua reverentia.

Et

Et ideo fides Apostolicae Sedis in nulla unquamurbatione defecit, sed integra semper et illibata permansit, ut privilegium Petri persisteret inconcussum.

D. Albertus Magnus in Caput 22. Lucae: Ait autem Dominus Simoni, qui et ipse principalis fuit, (ut per illum confortatio ad alios ordinare derivaretur,) Ego rogavi pro te ut non deficiat fides tua. Hoc argumentum efficax est, pro Sede Petri, et Successore illius, quod fides ejus non finaliter deficiat.

S. Thomas 2. 2. quaest. 1. art. 10. Ad illius auctoritatem pertinet editio Symboli, ad cujus auctoritatem pertinet finaliter determinare ea quae sunt fidei. Hoc autem pertinet ad auctoritatem Summi Pontificis, ad quem majores et difficiliores Ecclesiae quaestiones referuntur, ut dicitur in decretalibus extra de Baptismo Cap. Majores. Unde Dominus Lucae 22., Petro dixit, quem Summum Pontificem constituit: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando confirma fratres tuos. Et ratio hujus est, quia una fides debet esse totius Ecclesiae: quod servari non potest, nisi quaestio fidei exorta determinetur per eum, qui toti Ecclesiae praest; ut sic ejus sententia a tota Ecclesia teneatur.

Et in Comment. in Matthaeum Cap. 16. Quamvis aliae Ecclesiae vituperari possint per hereticos, Ecclesia tamen Romana non fuit ab hereticis depravata; quia supra Petrum erat fundata. Unde in Urbe Constantinopoli fuerunt heretici, et labor Apostolorum amissus fuit. Sola Petri Ecclesia inviolata permansit. Unde Lucae 22. Ego roga-
vi

ut pro te ut non deficiat fides tua. Et hoc non solum refertur ad Ecclesiam Petri, sed etiam ad fidem Petri, & ad totam Occidentalem Ecclesiam. Ex quo profecto consequens est, Romanos Pontifices Petri successores, quoties cum Ecclesiae Romanae consilio, eaque assentiente, in causa fidei iudicium ferunt, errare omnino non posse. Secus enim, cum errantibus Pontificibus, Ecclesia Romana simul erraret, illorum erroribus assentiendo, Consiliumque dando.

S. Bonaventura in expositione Evangelii Lucae Cap. 22. Rogavi pro te Petre: hic rogavit Dominus, non ut Petrus non caderet, sed ut non deficeret; quia quamvis ceciderit, resurrexit. Vel potest illud referri ad Ecclesiam Petri, pro cuius fide rogavit Dominus.

Nicolaus de Lira ad eundem locum. Ex hoc patet, fidem non deficere usque ad finem mundi; potissime in Ecclesia Romana, quae a Petro post Christum fundata est. Quibus ex locis tum D. Bonaventurae, tum Lirani, illud plane consequitur, Pontificem ex consensu Ecclesiae suae Romanae, cui specialiter praest, de fide iudicantem, a fide deficere omnino non posse.

Gregorius Trapezuntius Oratione de Processione Spiritus Sancti. [Christus post mysticam illam cenam, quasi de rebus suis disposponens, ad Petrum reversus dixit: Ecce Simon Satanas expetivit vos, ut cribraret, quasi triticum, sed ego rogavi pro te, ne deficiat fides tua. Et attendendum est privilegium hoc soli Petro, & per illum Ec-

clesiae

clesiae Romanae concedi. Unde hoc vero liquet? Primum quod omnes cribrare voluit Satanas, pro solo vero Petro rogatum dicitur. Tum Petro expressius praecipitur, conversum confirmare proprios fratres. Quod numquam contigisse Petro, sed illius Successoribus, historiis traditur. Successoribus ergo per Petrum demandatur, quod & sapissime, & ante actis temporibus factum legimus; & nostra hac aetate, quantum magnus Eugenius studium posuerit, ut in unum dispersas Ecclesias redigeret, & nationem nostram in libertatem vindicaret, omnes jam probe tenemus. Hac ratione Romana Ecclesia sapius conversa alias confirmavit, at illam aliae numquam. Et quare? Quia Servator soli Romanae id munus elargitus est, cum rogasset ut homo, ut non deficeret fides ejus.]

III. Sic sane Romani Pontifices, Ecclesiae Patres, Theologi praestantissimi ex fusa Christi Domini pro Petro Oratione, asphalae seu infallibilitatis privilegium pro ejusdem Successoribus colligunt.

Audi tamen cujuscumque recentioris argumentum, qua hanc ipsam probationem uti futilem nititur enervare. [Christus, inquit ille, Oratione sua id ut summè rogavit obtinuit, quae, ut Petri fides, aut si mavis Sedis Apostolicae, Romanaeque Ecclesiae numquam esset defectura: at etiam si Romanus aliquis Pontifex haesim publice profiteretur, aut a fide Catholica lato solenni iudicio deficeret, non

B

idcirco

„ idcirco Petri, Sedisque Apostolicæ, Romanæ-
 „ que Ecclesiæ fides eo in casu deficeret: cum
 „ fides illa non in uno Pontifice sit: alioquin
 „ intereunte Pontifice, fides Ecclesiæ Sedisque
 „ Apostolicæ interiret; Sedeque Petri vacante
 „ vacaret & fides, nec ultra vigeret. Ex Chri-
 „ sti itaque oratione perperam colligitur Ro-
 „ manorum Pontificum infallibilitas.]

Quis sophisma non videat variis infartum æquivocis? Quod enim principii loco ponitur, *Christum ut summe rogasse, ut Petri fides numquam esset defectura*; non sic tantum debet accipi, ut non esset simpliciter & absolute defectura fides, sed ut non esset defectura in Petro ipso; hoc est, rogavit Christus ut Petrus numquam esset fidem amissurus. Cujus quidem ratio duplex est. 1. Quia Christus pro Petro oravit, ut non deficeret fides ejus, ad hoc scilicet ut posset & ille confirmare in fide fratres suos, unde continuo addidit Christus, & *tu aliquando confirma fratres tuos*: Porro nisi Petri fides constanter & immobiliter in ipso mansura fuisset, sed illam aliquando esset amissurus, non potuisset, quo casu fuisset amissa, fratres suos in ea confirmare: Christus igitur pro Petro oravit, ut numquam fides in Petro ipso defectura esset, seu ut numquam ipse fidem esset amissurus. 2. Quia Oratio Christi pro Petro specialiter fusa dicitur in Evangelio, *Rogavi pro te ut non deficiat fides tua*: at si ad id tantum Christus orasset, ut simpliciter & absolute fides non deficeret in Ecclesia, ita-

ta-

tamen ut deficere posset in Petro; non esset Oratio pro Petro specialiter fusa, sed potius pro solo Ecclesiæ corpore: oravit itaque Christus, ut numquam fides defectura esset in Petro, ejusque ut Patres explicant Successoribus. Alterum quod additur, *si Romanus aliquis Pontifex a fide Catholica lato solenni judicio deficeret, non propterea deficeret Petri fides*, perinde æquivocum est. Non deficeret quidem fides simpliciter & absolute, deficeret tamen in errantis Pontificis animo, ut etiam ipse fratres in fide confirmare non posset: quod tamen ne umquam contingeret, Christus oravit. Quare quod errante Romano Pontifice, fides Ecclesiæ esset defectura, non inde est, quod fides Ecclesiæ in uno Pontifice sit; (ecquis enim id somniavit?) sed quod Romanus Pontifex publice solenniter ex Cathedra docens, accedente Ecclesiæ suæ Romanæ consensu, regula vivens spiransque censeatur fidei Ecclesiæ toto orbe diffusæ; quæ si forte falleret, ceteros traheret in errorem, aut certe periculo committeret longe gravissimo.

Non me fugit importunos nonnullos cavillatores, huic nostro producto momento opponere solitos; Petrum, pro cuius fide Christus in mortis suæ pervigilio Patrem oravit, eundem ipsum paulo post abnegasse, fidemque idcirco in illum protinus amisisse. Sed non est hujus loci stultæ cavillationis depulsio; erit, ubi objecta nobis errantium Pontificum exempla diluemus Cap. 7. Ad

B 2

pr æ-

præfens hoc dico tantum : qui sic argutantur , aut Christum , qui se pro fide Petri , ne deficeret , orasse dixit , mendacem faciunt ; aut Christi orationem a Patre suo rejectam , ac plane futilem volunt , quod utrumque blasphemum est.

CAPUT III.

*Tertium ex Christi Domini pollicitatione
Petro facta petitur argumen-
tum , pro R. Pontificis
infallibilitate.*

I. **P**ollicitatio a Christo D. Petro facta , dum eum Ecclesiæ caput ac præsidem dedit , sic se habuit , Matt. Cap. 16. Cùm Christo Discipulos interroganti , quem illi ipsum esse dicerent , Petrus omnium nomine respondisset , *Tu es Christus filius Dei Vivi* , vicem illi rependit Dominus , *Et ego dico tibi , quia tu es Petrus , & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam , & portæ inferi non prævalent adversus eam . Quo dicto futurum adpromisit , non solum supra Petrum , uti solidissimam petram , Ecclesiam ædificatum iri ; verum etiam portas inferi , errores nimirum , & hæreses , adversus Petrum , mysticam illam petram , nunquam esse prævalituras .*

Aberant quippe quàm longissime , qui postrema Christi Domini verba , *& portæ inferi non prævalent adversus eam* , ad solam Ecclesiam referri volunt , (quasi in eam solam prævalituræ non essent hæreses ,) non item ad mysticam illam petram , supra quam fundanda erat Ecclesia . Repugnant quippe Patres tam sinistro interpretamento ; qui hæc ipsa

verba ad utramque pariter retulerunt, Petram scilicet Mysticam, & Ecclesiam; inferique portas in neutram unquam prævalituras docuere.

Sic certe Origenes, homilia in Caput 16. Matthæi, *Neque adversus petram, super quam Christus edificavit Ecclesiam, neque adversus Ecclesiam portæ inferi prævalebunt.*

S. Augustinus in Psalmo contra partem Donati, *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Petri Sede, & in ordine illo Patrum, quis cui successit videre. Ipsa est petra, quam non vincunt superba inferorum portæ.*

S. Epiphanius in Anchorato, *Petrus Spiritum S. nobis patefecit. Sic enim qui inter Apostolos primus esset, consentaneum erat: solida inquam illi petra, supra quam Ecclesia fundata est, & cui portæ inferi non prævalebunt.*

S. Leo Epist. 54. ad Marcianum Imperatorem; *Præter illam petram, quam Dominus in Ecclesia fundamento posuit, stabilis erit nulla constructio.*

Et Epist. 75. ad Leonem Augustum, *Cum Petrus ex Domini voce audierit; Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam; quis est nisi Antichristus aut diabolus, qui pulsare audeat inexpugnabilem huius petra firmitatem?*

S. Gregorius Magnus lib. 6. Registri Epist. 37. *Quis nesciat Sanctam Ecclesiam in Apostolorum principis soliditate fundatam, cui dictum est, Super hanc petram edificabo Ecclesiam meam?*

Quamquam quid Patrum suffragia congerun-

runtur, ut res quæ patet ipsa per se se, demonstretur: non prævalituras scilicet portas inferi in mysticam illam fundamenti petram, ex quo non sunt in Ecclesiam prævaliturae? Cum enim diruto fundamento necesse sit rueræ ædificium; prævalerent utique in Ecclesiam portæ inferi, si in petram, cui superstructa est, prævalerent.

II. Nunc ergo Oraculo Christi Domini bona in luce posito, & a malignis interpretamentis liberato, invictum inde, ad Romani Pontificis Asphaliam, seu infallibilitatem comprobendam, elicitur argumentum hoc. Ex quo Petrus, ex Christi Domini pollicitatione, mystica fundamenti Ecclesiæ petra factus est, contra quam portæ inferi, errores nimium & hæreses prævalere non possent, insuperabili fidei robore, soliditate, firmitudine donatus est, ut a fide nunquam posset excidere: (in quo certe infallibilitatis privilegium Theologi ponunt:) Porro eandem quam Petrus habuit, ex Christi D. pollicitatione, in fide constantiam, soliditatem, & firmitudinem, Petri successoribus Sedique Apostolicæ tribuunt Patres, & utriusque Ecclesiæ cum græcæ tum latinæ Doctores; eandemque superiorum sæculorum Pontifices sibi arrogant, Ecclesia ipsa consentiente atque plaudente. Quidni ergo & nos, hoc idem infallibilitatis privilegium Summis Pontificibus adscribamus?

Audiamus itaque Patres Doctoresque; audiamus & Veteres Romæ Pontifices, in eandem

dem sententiam conspirantes. Ac primo quidem Augustinus loco paulo ante laudato, *Sacerdotes in ipsa Petri Sede, & in Patrum ordine sibi succedentes, petram ipsam esse ait, quam non vincunt superba inferorum portæ.* Ecqui quæso Sacerdotes illi sunt, nisi Romani Pontifices, quibus privilegium adjudicat Sanctissimus Doctor?

S. Cyprianus lib. de unitate Ecclesiæ, *Qui cathedram Petri supra quam fundata est Ecclesia deserit, quomodo de Ecclesia se esse confidit? Et Epist. 55. ad Cornelium, Cathedra Petri Ecclesia principalis, unde unitas Sacerdotalis exorta est..... Romani quorum fides Apostolo predicante laudata est, ad quos perfidia accessum habere non potest.*

S. Leo Serm. 2. in Anniversario assumptionis suæ: *Soliditas illius fidei, qua in Apostolorum principe est laudata, perpetua est: & sicut permanet quod in Christo Petrus credidit, ita permanet quod in Petro Christus instituit.*

Simplicius Rom. Pontifex Epist. ad Aca-
cium, quam refert ac probat Gelasius alter
R. P. *Qua ratione aliis Sedibus deferendum erit, si prima beatissimi Petri Sedi antiqua, & vetusta reverentia non deferatur? per quam omnium Sacerdotum dignitas semper est roborata atque firmata, trecentorum decem & octo Patrum invicto, & singulari iudicio, vetustissimus iudicatus est honor; utpote qui Domini recordabantur sententia, Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.*

Posseffor Episcopus Africanus in Relatione
ne

ne ad Hormisdam R. P. *A quo magis est nostrantis fidei stabilitas expectanda, quam ab ejus Sedis præside, cujus primus Rector a Christo audit, Tu es Petrus & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam?*

Joannes Patriarcha Constantinopolitanus, in Professione fidei ad Hormisdam R. P. *Non potest Domini Jesu Christi prætermitti sententia dicentis, Tu es Petrus, & super hanc petram & edificabo Ecclesiam meam. Hæc quæ Petro dicta sunt, vera probantur effectu; quia in Sede Apostolica inviolabilis semper Religio custoditur..... In Apostolica Sede est integra Christiana religionis & perfecta soliditas.*

Philippus presbyter, Sedis Apostolicæ Legatus in Concilio Ephesino interloquens actione 3. *Nulli dubium, imo sæculis omnibus notum est, quod Sanctus Beatissimusque Petrus Apostolorum princeps, & caput, fideique columna, & Catholica Ecclesiæ fundamentum, a Domino nostro Jesu Christo Salvatore humani generis & redemptore claves Regni accepit, solvendique ac ligandi peccata potestas ipsi data est; qui ad hoc usque tempus in suis Successoribus vivit, & judicium exercet. Hujus itaque secundum ordinem successor, & locum tenens Beatissimus Papa noster Celestinus Episcopus, Nos ipsius præsentiam suppletes ad hanc Synodum misit.*

Sophronius Patriarcha Jerosolymitanus Epist. ad Dorensem Episcopum. *In Apostolica Sede orthodoxorum dogmatum fundamenta consistunt.*

Sergius Episcopus Cypri Epist. ad Theodorum,

rum, quæ lecta, & probata est in Concilio Lateranensi sub Martino I. Firmamentum fidei fixum & immobile posuit Christus Apostolicam vestram Sedem. Tu es enim, sicut divinum veraciter pronunciat verbum, Petrus, & super fundamentum tuum Ecclesiae columna confirmata sunt. Tibi & Claves Caelorum commisit, Tu profanarum hæreseon destructor existis, Tu princeps & doctor Orthodoxæ & immaculatæ fidei.

Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus, in Epist. ad Nicolaum primum, quæ extat in actis octavæ Synodi Oecumenicæ. [In membris Christi Dei & Salvatoris omnium, Capitis ac Sponsi Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, unum tantum ac solum selectum, ac universalissimum medicum, tuam nempe fraternam paternamque Sanctitatem, supremum ac fortissimum Dei verbum constituit: quum Petro supremo sanctissimoque Apostolorum vertici dixit, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam &c. Hujuscemodi enim beatas voces non soli Apostolorum principi, privata quadam sorte transcripsit & assignavit; sed per ipsum ad omnes Romanæ Sedis Pontifices illi successuros transmisit. Hinc retro olimque semper, quum hæreses & schismata pullularunt, noxias illas herbas & zizania sedis Apostolicæ vestræ successores extirparunt.]

Bessarion Patriarcha Constantinopolitanus, in Epistola encyclica ad omnes sui Patriarchatus Episcopos: Si doctorum vestrorum libros

evol-

evolueritis, invenietis Ecclesiam Romanam supra ceteras omnes potestatem habere, & ita universæ præesse Ecclesiæ, ut absque ejus auctoritate nulla prorsus Ecclesiastica quæstio solvi, nullum dogma concludi possit aut debeat..... Hæc fidem Petri tenet & prædicat: hæc sola est, adversus quam portæ inferi non prævalebunt.

Hæc porro de Ecclesia Romana dici, non ut est toto orbe diffusa, sed ut est Urbis conclusa finibus, inde fit manifestum; quod de Ecclesia Romana sit sermo, quæ supra ceteras omnes potestatem habet: Ecclesia autem ut est toto orbe diffusa, potestatem supra ceteras non habet, cum præter illam ceteræ non sint.

CAPUT IV.

Ex universali cura pastoralis Petro demandata quartum momentum elicitur, ad Romanorum Pontificum Asphaliam comprobendam.

I. **U**niversalem pascendi Dominici gregis curam Petro demandatam narrat dilectus Apostolus in Evangelio Cap. 21. Ubi Christus brevi ascensurus ad Patrem, Petrum his verbis legitur convenisse: *Simon Joannis diligis me plus his?* Quod cum ille secundo, ac tertio rogasset, isque toties respondisset, *Tu scis Domine quia amo te*; toties ille subjunxit, *Pasce agnos meos pasce oves meas*. Quo ex loco ita licet in gratiam Pontificiæ infallibilitatis disputare.

Petrus a Christo Domino datus est Pastor universali Ecclesiæ, agnorum scilicet & ovium, hoc est, ut Patres interpretantur, simplicium fidelium atque rectorum, seu Episcoporum; ut Ecclesiam pasceret universam verbo doctrinæ. Id porro aptè fieri nequibat, si & ipse falli in doctrina fidei potuisset. Sic enim gregem universum in pascua duxisset veneno imbuta, cæcusque cæcos secum duxisset universos. Debit autem & hoc privilegium ad illius Successores extendi, quibus eadem incumbit cura pascendi. Cum enim

enim Domini grex, seu Ecclesia, ad finem usque Mundi sit duratura, debent & Petri Successores ad finem usque Mundi universam Ecclesiam pascere verbo doctrinæ.

II. Nec obest si dixeris, Ceteros etiam Apostolos, Ecclesiæ pastores a Christo perinde esse datos; imo & Episcopos universos, Christi gregem verbo doctrinæ debere pascere; quin idcirco colligere inde liceat, illos in doctrina fidei errare non posse. Non id inquam obest. Duplex quippe discrimen est: Primum, quod Petrus agnos & oves, ceteri oves tantum pascere debeant: Romanus Pontifex gregem universum, Episcopi gregis partem tantum, quæ illis obtigit, pascere & erudire teneantur. Alterum, quod Petrus aut Pontifex, pastor supremus sit; Apostoli ceteri, illorumque maxime successores Episcopi, pastores sint Ecclesiæ subalterni. Hinc ratio oritur duplex, cur in Petro Romanisque Pontificibus, infallibilitas in fide desideretur omnino, non itidem in Episcopis. Primo, quia error Episcoporum, si quis forte contingat, facile potest a Summo Pontifice, qui doctor illis ac Magister est, emendari, ac etiam castigari; grexque averti, ne ad infecta veneno pascua, ab errante Episcopo proposita deducatur. Secundo quia error Episcopi in errorem non traheret universam Ecclesiam, sed eam dumtaxat illius partem, quam pascendam accipit.

III. Hujus vim argumenti probant Ecclesiæ Pa-

Patres, Romanique Pontifices, qui ex hac ipsa universali pascendi Domini gregis cura, non Petro tantum, sed & illius Successoribus a Christo commissis, Romanorum Pontificum firmam & immobilem in fide, qua pascere gregem debeant, constantiam collegerunt. Qua scilicet factum est, ut nusquam hæresibus succumberent, nusquam a tramite traditionis Apostolicæ deviant, catholicam religionem perpetuò foverent, fidei veritatem quærentibus traderent: quæ veræ certæque Pontificiæ infallibilitatis notæ sunt, de qua quærimus in præsentī; quamque Petrus ipse sua velut in Sede vivens, suorumque Successorum ore loquens, etiamnum exercet.

S. Petrus Chrysologus in Epistola ad Eutychetem, quæ refertur 1. parte Concilii Chalcedonensis num. 15. In omnibus hortamur te frater honorabilis, ut his quæ a Beatissimo Papa Romanæ Civitatis scripta sunt, obedienter attendas. Quoniam Beatus Petrus, qui in propria Sede & vivit & præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro studio pacis & fidei, extra consensum Romanæ Civitatis Episcopi, causas fidei audire non possumus.

Simplicius R. P. Epist. 4. ad Zenonem Imperatorem. Perstat in Petri Successoribus eadem Apostolicæ normæ Doctrina, cui Dominus totius curam ovilis injunxit: cui se usque in finem sæculi minime desuturum, cui portas inferi numquam prævalerant esse promisit; cuius sententia quæ ligarentur in terris, solvi restat non posse nec in Cælo.

D. Hieronimus,

D. Hieronymus, Epistola ad Damasum de Expositione Symboli: Sancta Romana Ecclesia, quæ semper immaculata mansit, & Domino providente, & B. Petro opem ferente, in futuro manebit, sine ulla hereticorum insultatione, firma & immobilis omni tempore in fide persistet.

In Decreto Causa 24. quæstione 1., Can. a Recta: Hec Sancta & Apostolica mater omnium Ecclesiarum Christi Ecclesia, per Dei omnipotentis gratiam, a tramite Apostolicæ traditionis numquam errasse probatur; nec hereticis novitatibus depravata succumbit; sed ut in exordio normam fidei Christianæ percepit ab auctoribus suis Apostolorum Christi principibus, illibata in æternum manet.

Ibidem Can. Memor sum, eadem causa & quæstione: Memor sum, me illius nomine Ecclesie præsidere, cujus a Domino Jesu Christo est confessio glorificata, & cujus fides nullam hæresim unquam fovit.

Qui quidem Canones, etsi ex apocryphis Lucii I. & Sixti II. Epistolis sumpti sint, Legis tamen Ecclesiasticæ vim habent.

Ex his ergo, quæ hætenus ab hujus disputationis exordio sunt dicta, multiplicique Patrum suffragatione confirmata, illud in summa conficitur: infallibilitatem in fide Petro datam esse & Ecclesiæ simul: imo in Petro tamquam in capite datam esse Ecclesiæ tamquam corpori; quia Petrus universam repræsentabat Ecclesiam: quin etiam Petro propter Ecclesiam datam esse, Capiti scilicet propter corpus. Quare nec Petri illiusque Successor-

cessorum infallibilitas, Ecclesiae infallibilitatem excludit; nec Ecclesiae infallibilitas, Petri illiusque Successorum infallibilitati adversatur: sed stant ambae simul, juvantque se mutuo.

CAPUT V.

Quinta, pro Pontifice falli, et fallere nescio, probatio petitur, ex Clementis VI. fidei formula Armenis exhibita.

I. **F**Actum compendio reddere satis est, ut fuse fertur ab Oderico Raynaldo in Annalibus ad annum 1346. & 1351. Cum Armenorum Catholicus, seu Patriarcha, Praefulesque ceteri, veteres errores, juxta formulam a Benedicto XII. praescriptam ejurassent; Ecclesiamque Romanam solam esse Catholicam, solumque Romanum Pontificem plenitudinem potestatis habere professi essent; Clemens VI. de illorum salute pie sollicitus, explicationem primatus Pontificii professionem ab eis exegit, datis ad eosdem Epistolis, quibus illos de quatuordecim doctrinae Capitulis interrogabat, subscriptionemque postulabat, si vellent Romanae Ecclesiae integre consociari. Horum quintum sic habebat: *Si credidisti & credis, quod in tantum fuerit, sit, & erit suprema, & praeminens auctoritas & iuridica potestas Romanorum Pontificum, qui fuerunt, nostri qui sumus, & illorum qui in posterum erunt; ut a nemine judicari potuerint, potuerimus, neque in posterum poterunt; sed soli Deo judicandi servati fuerint, servemur, & serva-*

servabuntur : Et quod a Sententiis & iudiciis nostris non potuerit , neque possit , neque poterit ad aliquem iudicem alium appellari ? Decimum tertium sic asseriebatur : Si credidisti , & adhuc credis , solum Romanum Pontificem in dubiis emergentibus , circa fidem catholicam , posse per determinationem authenticam , cui sit inviolabiliter adherendum , finem imponere : & esse verum & Catholicum , quidquid ipse auctoritate clavium sibi traditarum a Christo , determinat esse verum ; & quod determinat esse falsum & hereticum , tale sit censendum ?

Ad rectam ergo primatus Pontificii professionem pertinere censuit Clemens VI. quod in ferendo de fide iudicio , falli & fallere nefcius credatur Romanus Pontifex ; idemque Conciliis Oecumenicis auctoritate superior agnoscatur . Quandoquidem infallibilis ille est , Conciliisque auctoritate atque iurisdictione superior , qui & a Deo solo iudicari potest , & cuius de fide lata iudicia postrema sunt , inviolabiliterque ab omnibus amplectenda , adeo ut nulla possit interponi ad superiorem iudicem appellatio .

II. Mirum quantum ea fidei professio a Clemente VI. Armenorum Catholico , ceterisque illorum Præfulibus exhibita , adversæ sententiæ vindices male torqueat . Natalis Alexander eo in ordine primus , in synopsi Historiæ sæculi decimi tertii & decimi quarti Cap. 2. Art. 4. Scholio 1. nihil quod tam disertæ testificationi reponeret melius habuit , quam bina illa Clementinæ professionis capita supra

pra laudata indigere explicatione , ne doctrinæ sacrae facultatis Parisiensis , & Ecclesiæ gallicanæ repugnent : in quibus cum fuisset olim educatus Clemens VI. Gallus scilicet ipse , & doctor Parisiensis , tam alte tamque favorabiliter de Romani Pontificis infallibilitate , illiusque supra Synodos Oecumenicas eminentia sentire non potuit . Tantum scilicet in omnium animis valuit præconcepta dudum opinio , Ecclesiam gallicanam , & Parisiensem Academiam , omni retro ætate de gemina illa Sedis Apostolicæ prærogativa minus digne sensitse , ut etiam fabulam hanc principii loco ponant Scriptores historici huius ævi summi , & extra omnem disputationis aleam putent !

Ut ergo falsam illam ex hominum animis mentem avellam , simulque Pontificiæ indeficientiæ privilegium nova momentorum congerie probem magis atque confirmem ; facturum me operæ pretium existimavi , si distincta historica Narratione , rebusque a prima origine ductis , planum fecero ; Ecclesiam Gallicanam simulque Academiam Parisiensem , Romanorum Pontificum in ferendo de fide iudicio infallibilitatem , omni retro ætate agnovisse probasse defendisse ; nec nisi ab annis circiter quinquaginta in contrariam sententiam concessisse .

III. Quod dum ago peculiari in Appendice , ad huius opusculi calcem addita ; non est cur hic diu morer alterum quod quasi effugium Alexander , ut hoc idem Cle-

mentis VI. testimonium enervaret. Quum nimirum observat, Clementem VI. se ipsum infallibilem minime censuisse; qui Diplomate dato septimo Idus Decembris anno 1351. hoc extremæ voluntatis suæ testamentum condidit:

[Quamvis ille pius omnium Conditor & Redemptor in se sperantem informet, & dirigat actiones, & mentis nostræ tenebras luce suæ veritatis illustrans, eas ab invio præservet erroris: quia tamen quandiu carnis hoc velamine tegimur, antiqui hostis, cum quo nobis assidua pugna est, dolos & artes sic confutare non possumus, quin interdum ex carnis fragilitate peccemus. Nos qui inter peccatores peccator viximus, infirmitatem nostram pœnitentiæ passibus metientes, si qua dudum in minoribus constituti, & postquam ad fastigium Apostolicæ Dignitatis divina bonitas dignanter potius quam digne provexit, Nos disputando legendo prædicando, aut alias, contra Catholicam veritatem, & fidem, vel bonos mores, ex lapsu linguæ præcipitanter forte protulimus; revocamus, & volumus pro revocatis haberi, & ea omnia Apostolicæ Sedis auctoritati submittimus, & supponimus corrigenda.] Quibus reponere satis sit brevi verbo, nihil id laudatis fidei professionis articulis repugnare. Cum illic Romanos Pontifices infallibiles habendos dixerit Clemens, quoties per determinationem authenticam, & ex clavium sibi a Christo traditarum auctoritate, fidei controversias diri-

dirimendas aggrediuntur: isthic vero errori se obnoxium fateatur, dum extra tribunal de sacris divinisque rebus præcipitanter & labente lingua loqueretur. Quæ res a controversia nostra quam longissime abest.

CAPUT VI.

*Romani Pontificis, in judicandis fidei
morumque questionibus, Apsphalia
seu infallibilitas invictis ra-
tionibus demonstratur.*

I. **R**atio prima & invicta sic habet. Po-
stremum in causis fidei Tribunal, in
quo scilicet jure summæ & ultimæ cogniti-
onis judicantur, infallibile debet esse: quan-
doquidem veritati fidei ultimo judicatae at-
que decisæ falsum subesse non potest, ex sen-
tentia Theologorum omnium. Porro hujus-
modi esse Romani Pontificis tribunal, inde
liquet, quod ab eo appellare nemini liceat,
ubi fidei quæstio decisa est; nullumque tri-
bunal extet, ad quod possit fieri provoca-
tio, ut causa inibi retractetur. Ita Roma-
ni Pontifices Innocentius & Gelasius, uterque
sui nominis primus; quorum effata retulit
suoque calculo comprobavit Nicolaus I. in
Epistola 8. ad Michaellem Imperatorem, his
verbis:

[Patet profecto, Sedis Apostolicæ, cujus
„ auctoritate majus non est, judicium, a ne-
„ mine fore retractandum: Neque cuiquam
„ de ejus liceat judicare judicio. Juxta quod
„ Innocentius Papa Rufo & ceteris Epi-
„ scopis per Thessaliam constitutis scribens
„ ait:

„ ait: Nemo unquam Apostolico culmini,
„ de cujus judicio non licet retractari, ma-
„ nus obvias audacter intulit; Nemo in hoc
„ rebellis extitit, nisi qui de se voluit judi-
„ cari. Et Beatus Papa Gelasius, nec de
„ ejus judicio, idest, Romanæ Ecclesiæ, Ca-
„ nones unquam præceperunt judicari; Sen-
„ tentiamque illius constituerunt non oportere
„ dissolvi; cujus potius sequenda Decre-
„ ta mandaverunt Ipsi sunt canones, qui
„ appellationes totius Ecclesiæ ad hujus Sedis
„ examen voluerunt deferri: ab ipsa vero
„ nusquam prorsus appellari debere sanxe-
„ runt: ac per hoc illam de tota Ecclesia
„ judicare, ipsam ad nullius commovere judi-
„ cium.

II. Ita etiam Ecclesiæ Patres, quorum vi-
ce unus audiendus est Augustinus; qui judi-
cium Romani Pontificis, in causa fidei, fi-
nale Ecclesiæ judicium existimavit; quo se-
mel lato, nullum aliud etiam Oecumenici
Concilii judicium peti jure possit. Totum id
in causa Pelagianorum videre fuit. Statim at-
que Innocentii I. judicium Romæ latum, ad
Pelagianæ hæresis damnationem, in Africam
perlatum est, Augustinus pro concione ad
populum dixit, *Rescripta a Sancta Sede Apo-
stolica venerunt, causa finita est, utinam & er-
ror finiatur.* Et lib. 7. contra Julianum Cap.
I. Pelagianos alloquens, *Non amplius vobis-
cum agendum est, inquit, quantum ad jus exa-
minis pertinet, nisi ut prolatam de hac re sen-
tentiam cum pace sequamini.* Et Epist. 153. Pe-
lagius

lagius & Cælestius a duobus venerabilibus Antistitibus Apostolica Sedis, Papa Innocentio, & Papa Zozimo damnati, nisi correcti egerint penitentiam, toto Christiano orbe pellendi sunt. Quid plura? lib. 4. ad Bonifacium Cap. ultimo, eosdem Pelagianos, tanquam lupos turbulentos & inquietos insectatur, quod a duobus illis Romanis Pontificibus damnati, generale totius Orientis & Occidentis Concilium dari sibi postularent, ut eorum causa ultimo judicaretur. Hanc gloriam Pelagiani captare intelliguntur, ut propter illos Orientis & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe catholicum, quoniam Domino eis resistente pervertere nequeunt, saltem commovere conantur. Cum potius vigilantia & diligentia pastoralis, post factum illis competens sufficiensque iudicium; (nempe ab Innocentio & Zozimo) ubicumque isti lupi apparuerint, conterendi sint, sive ut sanentur atque mutantur, sive ut pro aliorum salute vitentur.

III. Ita demum Canonica ratio probat, non una sed multiplex; non posse scilicet fidelem quemquam, a iudicio Summi Pontificis, ad Concilium etiam Oecumenicum appellare. 1. In causa appellationis, appellans a potestate & jurisdictione ejus a quo fit appellatio, eximitur: At in nullo casu potest quis a jurisdictione & potestate Romani Pontificis eximi: alioquin non esset amplius illius ovis, ac per consequens nec fidelis de Ecclesia: Cum Christus illi, in persona D. Petri, in quoscumque fideles Christianos dederit potestatem

statem his verbis, *pasce oves meas, pasce agnos meos*. 2. Per appellationem recedit appellans ab obedientia ejus a quo appellat: atqui nulli fidei Christiano, in quacumque dignitate sit constitutus, ab obedientia Summi Pontificis recedere licet: Nulli ergo a iudicio Summi Pontificis appellare licet. 3. Judex, a cujus iudicio provocatur, iudicem ad quem fit provocatio parti appellanti dare ac designare non debet; sic enim ageret in se ipsum, abiretque in rem judicatam, contra communem juris regulam: atqui solius Pontificis Romani est, Concilia Oecumenica indicere, congregare & confirmare, eorumque decretis robur tribuere; igitur non potest a iudicio Romani Pontificis ad Concilium generale provocari. Atque adeo iudicium Pontificium postremum est in Ecclesia, summæque & ultimæ cognitionis jure fruitur; estque, ex necessaria atque legitima consecutione, se ipso infallibile, ac prorsus irreformabile.

IV. Ratio altera Asphaliæ Romanorum Pontificum, in ferendo de fide moribusque iudicio, hæc est, adversæ Sententiæ absurditatem & repugnantiam aperiens. Si Romani Pontificis iudicium, solenniter & ex tribunali latum, se ipso indeficiens & irreformabile non est, sed tunc tantum dum illi universalis Ecclesiæ consensus accedit; licebit unicuique privato interius mentis obsequium iudicio Pontificio denegare, donec consensum illum accessisse noverit. Quandoquidem in

materia fidei, nemo interius mentis obsequium præstare debet, nisi auctoritati, quam noverit infallibilem; cum id præcipuum fides habeat, quod falsum illi subesse non possit. Porro absurdum, ac etiam impium est, animo fingere, debere unumquemque privatum, eum universalis Ecclesiæ consensum expectare. Cum enim vera Christi Ecclesia toto sit terrarum orbe diffusa; nec minus ad illius unitatem pertineant Ecclesiæ quæcumque peculiare, quæ sunt ultra Garamantas & Indos, quàm quæ sunt intra Europam constitutæ; quot annos (per Deum fidem!) expectandum erit privato fidei, puta Gallo, aut si mavis Hispano, ut ille universi Orbis Christiani consensus accedat, imo ut accessisse cognoscat? Qua tandem accepta notitia, ex iusto motivo teneatur, interius mentis obsequium præstare fidei veritati, iudicio Pontificio definitæ.

V. Audio qui reponant, satis esse unicuique privato, si iudicio Pontificio, Ecclesiæ suæ nationalis consensus accedat, ut ad præstandum assensum obligetur & ipse: Gallo ex. gr. si accedat consensus Ecclesiæ Gallicanæ; Hispano, si Hispaniensis. At sunt hæc inania verba, vocesque sensuum inopes, prætereque nihil. Cum enim nullius nationis Ecclesia, sit illa Hispaniensis, sit illa Gallicana, se ipsa sola sit infallibilis; nullius quoque nationis Ecclesia potest consensu suo infallibilitatem iudicio Pontificio conciliare, quam ipsa non habet. Donec autem iudicium

cium Pontificium evaserit infallibile, assensus fidei debitus illi non est.

Sunt & alii qui reponant, interim dum universalis Ecclesiæ expectatur assensus, debere unumquemque privatum, obsequium præstare suum, ex iusta præsumptione, quod iudicium a Romano Pontifice fuerit rectissime latum; propterea quod habeat ille, sin minus infallibilitatem, at saltem prærogativam iudicii Ecclesiastici. Sed & hoc longe futillius. Assensus enim fidei solis præsumptionibus non innititur; sed certo indubitato & immobili fundamento. Eaque prærogativa iudicii, quæ Romano Pontifici ultrò conceditur, ad id valet unice, ut iudicet primus, non ut iudicet infallibiliter: si suis ipsi principiis stare velint, qui ea nunc suffugia quarunt, ut fatales sui systematis consecutiones devitent.

CAPUT VII.

*Diluuntur ad-verse sententiae momenta,
ab errantium ut putant Pontificum
exemplis petita. Ac primo Petrus de
violata fide accusatus, a calumnia
vindicatur.*

I. **N**ihil est tam validis demonstratum Argumentis, quod si adsit ingenium, impugnari non possit, inquit D. Augustinus. Nihil ergo mirari subit, quod Romanorum Pontificum in sancienda fide indeficientiam tam acriter impugnari aetate nostra videamus, quam tot argumentis, iisque prorsus invictis hactenus demonstravimus. Acerrimis quippe impugnatoribus nec deest ingenium, nec eruditio, nec industria.

Id ut praestent, momentis ex facto petitis maxime pugnant; Pontificesque errare in fide posse ostendere satagunt, quod re ipsa in fide saepius erraverint: Petrumque Romanorum Pontificum primum, errantium quoque primum obtendunt.

II. Opponunt itaque loco primo, Petrum ipsum, cui a Christo Domino datum dicitur indeficientiae privilegium iis verbis, *Regavi pro te Petre ut non deficiat fides tua*, illico a fide defecisse, dum Christum se nosse in passione negavit.

Futi-

Futiliter tamen & ignoranter. Quamquam enim externam fidei professionem ea in occasione non egerit, uti debuit, Divus Petrus, Christumque extremis labris se nosse negaverit, (qua ratione peccasse illum certissimum est) internam nihilominus fidem non amisit, sed cordis intimo tenuit: iudicio Patrum ferme omnium, ac potissimum Augustini, Ambrosii, Leonis, Chrysostomi, Cyrilli Alexandrini, Theophylacti, Oecumenii; Summorumque Theologorum Alberti Magni, Doctoris Angelici, Bonaventurae, aliorumque, quorum nomina recensere longum esset. Unde Academia Parisiensis hanc Marci Antonii de Dominis propositionem censura confixit anno 1615. *Petrus, pro cuius fide Christus oraverat, ferme statim ab illa eadem fide decidit; neque semel, sed saepius titubavit, etiam post Christi ascensionem, & Spiritus Sancti illapsus.* lib. 1. de Republ. Eccles. Cap. 6. hancque illi dicam affricuit, *haec propositio est erronea, temeraria, & in Beatum Petrum contumeliosa.*

Cui & illud addiderim: Petrum, quo tempore Christum negasse dicitur, nondum in Pontificiae dignitatis possessionem venisse; quam illi Christus duntaxat ante passionem adpromiserat, non re ipsa contulerat: *Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni Caelorum &c.* Atque ita si fidem etiam internam, Christum negando, amisisset, argumento id esse non posset, Pontificem omnium primum a fide turpiter excidisse.

III. Op-

III. Opponunt secundo loco, Petrum post Christum in Cœlos assumptum, ac postquam Primatus sui possessionem adiisset, errasse in fide, Gentisque Judaizare coegisse: qua de causa fuerit a D. Paulo increpitus, ut & ipse distincte refert in sua ad Galatas data Epistola Cap. 2. in hunc ferme modum. Cum Petrus post Concilium Jerosolymitanum, in quo legales cæremoniæ fuerant abrogatæ, Antiochiam venisset, communes cum gentibus cibos edebat, nulla Mosaicæ legis, certorum ciborum usum prohibentis habitæ ratione, quam Jerosolymitano decreto noverat antiquatam, ac plane rescissam. Ast ubi Jerosolymis Antiochiam venire Judæi nonnulli, ad Christum recens conversi, Mosaicæ legis æmulatores; Petrus veritus ne eos offenderet, a mensa gentilium subtrahebat se se, nec ultra communes cibos edebat, Mosaica lege vetitos. Quo facto necessariam adhuc esse veteris legis observantiam significare videbatur. Quod cum vidisset Paulus, *in faciem Petro restitit, quia reprehensibilis erat, nec recte ambulabat ad veritatem Evangelii Dixitque ei coram omnibus, si tu Judæus cum sis, gentiliter vivis, & non judaice, quare gentes cogis judaizare?* Hoc est, cum tu vir utique Judæus genere, gentilium tamen more epuleris, ciborumque Mosaica lege præceptorum discrimen servare non soleas, Evangelica libertate usus; cur nunc, ex quo Judæi isti Mosaicæ Legis ultra quam oporteat æmulatores Antiochiam venire, mutato de-

re-

repente convictu, discrimen ciborum observas, carnibus Mosaica Lege vetitis abstines, tuoque exemplo advocas illos ad legalium cæremoniarum observantiam, quasi sint adhuc ad salutem Christi fidelibus necessariæ?

Responsio in promptu est, Petrum hac in occasione in fide non errasse, aliquid contra fidem statuendo aut decernendo, aut etiam operando; sed imprudenti agendi ratione deliquisse; ex qua scandalum pati poterant gentiles ad fidem recens conversi, Petri factum aliter quam vellet ipse & intelligeret, interpretando. Quod enim is ne Judæos advenas offenderet factitabat, illi, ut servandum adhuc ciborum discrimen ostenderet, ab eo factum existimabant. Seu ut expeditius loquitur Augustinus, Epist. 9. & 19. ad Hieronymum, peccavit Petrus, *non falsi predicatione, sed imprudenti conversatione*; fuitque a Paulo increpitus, ut scandalum amoveretur, non ut violata fides redintegraretur, cujus nulla erat facta jactura. Ut quid enim Petrus Ecclesiæ fidem circa legalium observantiam aut ignorasset, aut violasset, qui Decreti ea de re editi in Concilio Jerosolymitano auctor ac princeps fuerat?

Quamquam quid opus est verbis, ut illata Petro violatæ fidei calumnia depellatur, quæ nobis etiam tacentibus, concidit se ipsa, destruiturque? Etsi enim nullum habuisset ille, ex Christi D. Oratione, inviolabilis, & inamissibilis fidei privilegium, tamquam Primatus sui appendicem, habuisset tamen aliunde,

de, tanquam commune Apostolatus insigne : ex quo in eum, uti in ceteros Apostolos, Spiritus Sanctus die sacro Pentecostes effusus est. Ex tunc enim Apostoli omnes ita in fide constantes firmi immobiles facti sunt, ut illorum nemo unus a fide posset excidere. Quotquot ergo fido illo Petri post illapsum Spiritus S. a fide deficientis exemplo nituntur, ut peculiare indeficientiæ Pontificiæ privilegium oppugnent, commune totius Apostolici ordinis privilegium impetere convincuntur.

CAPUT VIII.

*Victor I. et Stephanus I. Romani
Pontifices ab affectis erroribus
vindicantur.*

I. **R** Elieto Petro, quem violatæ fidei incusare pudor esse debuerat, ejusdem Successores aggrediuntur Pontificiæ infallibilitatis oppugnatores; quos inter magno numero fuisse contendunt, qui fidem lato etiam ex tribunali judicio, violarint. Primus illis occurrit Victor I. Romanus Pontifex sæculo secundo cadente, quem Tertullianus memorat, insanas Montani Priscæ & Maximillæ prophetias approbasse; pacisque litteras Ecclesiis Asiæ & Phrygiæ destinasse, ut falsos illos prophetas, tanquam erroris scelerisque puros, in suam communionem reciperent. Ita enim Tertullianus refert ipso statim initio libri contra Praxæam.

At nemo est qui nesciat, unum tota retro antiquitate fuisse Tertullianum, qui probrum illud cuidam Romano Pontifici affricuerit: cui, utpote Montanistæ jam facto, illudque in suscepti erroris commendationem jactitanti, nulla est adhibenda fides. Maxime cum nullum distincte Pontificem ex nomine appellet, qui id egerit. Unde Victor rem ab eo indigitatum aliqui putant, alii Eleutherium, alii Zephyrinum. Sed etsi fecit
D re

re ipsa Pontifex aliquis, quod retulit Tertullianus; fecisse illum certo liquet, falsis de Montani doctrina relationibus circumventum: atque ita errore facti sibi mala fide renunciati, non errore juris, fanaticos prophetas commendasse, errorisque puros dixisse. Maxime cum ipsemet Tertullianus laudato jam loco dicat, Romanum Pontificem *proposuisse* duntaxat pacis litteras dare, non dedisse re ipsa; aut certe datas postmodum retractasse, novis a Praxæa documentis aliter informatum. Qua de causa homo Montanista jam factus, & in Pontificem & in Praxæam potenter invehitur. Atque id satis esto, ad primum contra Victorem Romanum Pontificem accusationis caput repellendum.

II. Sed est alterum longe gravius, quod ex Victoris I. Pontificatu argumentum eliciunt Adversarii, adversus Romanorum Pontificum indeficientiam; ex historia nempe dissidii secundo cadente sæculo enati, inter Victorem Romanum Pontificem, & Polycratem, ceterosque Asiæ minoris Episcopos, de die Paschatis celebrandi. Non quidem ut probent Victorem R. Pontificem ea in occasione in errore versatum esse, absit: sed ut ostendant, Asiæ minoris Ecclesiam florentissimam non existimasse tunc temporis, Victorem R. Pontificem esse infallibilem; cum ejus judicio solenniter lato totis viribus repugnaverit. Ita siquidem argumentantur: In ea prægravi Controversia, quæ ea ætate temporum vertebatur, esset ne Pascha more Judaico, Luna ipsa Martii quartade-

tadecima, an die Dominico subsequenti, celebrandum; Ecclesia Minoris Asiæ universa priorem secuta morem Judæorum, Victoris Romani Pontificis decretis obfirmato animo restitit; quamquam is Apostolica auctoritate, & ex sacro tribunali, sequenti die Dominico Pascha celebrandum edixisset, bruta etiam fulmina Asiaticis comminatus, nisi a pristino more discederent. Non ergo Romæ Pontificem in ferendo solenni judicio infallibilem habebant Asiæ minoris Episcopi universi, viri aliàs & pietate summi, & doctrinæ fama spectatissimi; qui Decretis Pontificiis paruisent, si infallibili auctoritate edita credidissent.

Argute sane atque subtiliter disputatum, sed nihil ad institutum: cum de re ad meram disciplinam, non item ad fidem spectante quæstio moveretur, Victorem inter & Asiaticos. Ideo ergo Victoris judicio repugnarunt Asiæ minoris Episcopi, non quod illum errasse judicando crederent; sed quod sibi licitum existimarent, (recte ne, non inquirō) aliam ab Ecclesia Romana disciplinam servare, in Paschate celebrando, quam se ab Evangelista Joanne accepisse gloriabantur. Quare non in jure fanciendo errasse Pontificem existimabant, (de quo nobis hic quæstio est) sed in Romanæ Ecclesiæ disciplina aliis Ecclesiis præscribenda.

III. Non ab simile argumentum efformant Pontificiæ infallibilitatis impugnatores, ex historia dissidii sæculo tertio oborti, inter

Stephanum primum Romanum Pontificem ; & D. Cyprianum ceterosque Episcopos Africanos , de rebaptizandis hæreticis . Non quidem ut ostendant , Stephanum I. in ferendo iudicio , aliquid contra fidem sanxisse , quam potius egregie defendit ; sed ut evincant , D. Cyprianum Universamque Ecclesiam Africanam , in variis Conciliis congregatam , Stephanum I. errori obnoxium existimasse ; cum ejus iudicio solenniter lato obstiterint diu ac repugnarint .

Cui perinde reponimus , D. Cyprianum ceterosque Episcopos Africanos , existimasse tunc primum , quæstionem de rebaptizandis hæreticis , ad meram disciplinam spectare , nequaquam ad fidem ; in qua liberum cuique esset in praxi eum servare ritum , quem a majoribus accepisset . Unde D. Cyprianus Epistola ad Stephanum R. P. suo , & Africanæ Synodi nomine data : *Scimus , inquit , quosdam quod semel imbibierint nolle deponere , nec propositum suum facile mutare ; sed salvo inter collegas pacis & concordia vinculo , quedam propria que apud se semel sunt usurpata retinere . Qua in re nec nos vim cuiquam facimus , aut legem damus ; cum habeat in Ecclesia administratione voluntatis sue arbitrium liberum unusquisque Præpositus , rationem actus sui Domino redditurus .* Adeoque nil mirum , si Decreto Stephani I. Romani Pontificis obstiterint Africani ; quod nempe putarint Ecclesias toto orbe diffusas non omnino teneri , ad Ecclesiæ Romanæ disciplinam in omnibus ample-

plectendam , etsi ad ejus fidem communiter amplectendam tenerentur .

IV. Instant nihilominus Adversarii : D. Augustinus Cyprianum ceterosque Episcopos Africanos excusat , propterea quod Sententia ab iis propugnata de rebaptizandis hæreticis , non fuisset in Concilio plenario ventilata atque damnata , utcumque fuisset a Stephano R. Pontifice solenni Decreto proscripta : In solo itaque Concilio plenario putavit esse indeficientem damnandi erroris auctoritatem , cui soli repugnare nefas esset .

Repono D. Augustinum excusare Cyprianum ceterosque Africanos duntaxat ex parte , & comparatione Donatistarum ; qui etiam post Concilii Nicæni , & Arelatensis repetita iudicia , in eodem de rebaptizandis hæreticis versabantur errore ; non excusare tamen ex integro . Imo potius Divi Cypriani , in amplectendo Stephani I. iudicio , repugnantiam , nævum in viro Sanctissimo fuisse dicit Epist. 48. ad Vincentium , qui ardenti deinde charitate , & martyrii falce amputatus est , atque correctus .

V. Instant secundo : Stephanus I. lato Decreto in errorem extremum incidit , Africanorum errori e diametro repugnantem ; eorum scilicet hæreticorum Baptisma probando , ratumque pronunciando , qui legitimam Baptismatis formam violabant . Quod quidem vitium Stephano , suppresso tamen nomine , D. Cyprianus exprobrat Epist. 73. *Quomodo quidam dicunt , foris extra Ecclesiam , imo &*

contra Ecclesiam, modo in nomine Jesu Christi, ubicumque & quomodocumque Gentilem baptizatum, remissionem peccatorum consequi posse; quando ipse Christus gentes baptizari jubeat in plena & adunata Trinitate? Imo totum id disertius & apertius de Stephano I. fatetur Benedictus XII. in Opusculo contra Fratricellos edito; cum scilicet in extremum errorem edito Decreto incidisse; Conciliumque Nicanum opinionem & S. Cypriani & Stephani Papa correxisse; determinando quod baptizati ab hæreticis non servantibus formam Ecclesie, venientes ad Ecclesiam baptizentur; ab aliis verò hæreticis baptizati non rebaptizentur. Stephanus ergo lato in Africanos judicio, errasse convincitur.

Respondeo ita quidem ex lato Stephani I. decreto collegisse Cyprianum, æstu disputationis abreptum, utque illius judicio conflaret invidiam; sed minus verè. Cum enim generatim & indistincte dixisset Stephanus lato decreto, *Nihil innovetur nisi quod traditum est, ut quicumque, & ex quacumque hæresi venerit, ut manus illi imponantur in poenitentiam*; Cyprianus consequens esse existimavit, ut quorumcumque hæreticorum baptismum indistincte probasset; atque etiam illorum, qui in plena & adunata Trinitate, ut Christus jufferat, non baptizant. Nec satis animadvertit, Stephanum I. in ea cum Africanis mota lite, id semper pro certo posuisse, Baptismum verbis Evangelicis conferri debuisse, ut validus esset. Quod ex ipso Firmiliano S.

Cy-

Cypriani Collega diserte colligitur, Epist. 74. ubi Stephani mentem explicatissimis verbis exponit. *Non putat, inquit, querendum esse quis sit ille qui baptizaverit; eo quod qui baptizatus est gratiam consequi poterit, invocata Trinitate nominum Patris & Filii, & Spiritus Sancti.* Auctoris contra Fratricellos scribentis suffragium nihili pendo; quod necdum Pontifex esset, Benedicti XII. nomine insignitus, dum ita scriberet; sed privatus Theologus Joannes Furnerius nuncupatus, in Stephanum I. minus æquus, dum hunc illi excedentem errorem affricuit, citato jam D. Cypriani testimonio delusus.

At inquires fortasse mihi: Dum D. Cyprianus Stephani I. Decretum perperam interpretatus, existimavit eum in contrarium prorsus errorem incidisse, omniumque hæreticorum baptismum probasse; tunc sane pro certo supposuit, posse Romanum Pontificem in errorem incidere, lato solenni Decreto. Nisi enim id posse contingere supposuisset, id re ipsa in Stephano I. contigisse non existimasset. Romanum itaque Pontificem in fide fallibilem censuit, etiam dum ex Sacro tribunali Sententiam dicit.

Sic sane, inquit ego, Cyprianus ita supposuit, potuisse Stephanum I. lato Decreto in errorem prolabi; aut quia putavit eum ex tribunali, servatisque formulis Sententiam non tulisse; (quo casu certe errare posse Pontificem non inficior,) aut quia questionem ab eo definitam, putavit esse disciplinam, non

non fidei; ut suam ipse mentem aperuit; Epistola paulo ante laudata.

Si autem ex me importune quaesieris, qua fieri forte potuerit, ut Cyprianus vir talis ac tantus existimaverit, Stephanum I. Sententiam non tulisse ex tribunali; cum ex ipsis Decreti verbis planum esset, ipsum Controversiam illam totam pro potestate dirimere voluisse; quod utique nusquam posset, nisi ex tribunali servatisque formulis pronunciaret? Qui etiam fieri potuerit, ut errorem suae Afrosumque sententiae ex diametro repugnantem, in quem incidisse Stephanum dicebat, (non esse scilicet baptizandos, qui sine debita forma fuissent ab haereticis baptizati,) ad meram disciplinam spectare putaverit; cum sit ille dogmatis error omnium patentissimus?

Hæreo, fateor, nec melius habeo quod reponam; nisi quod Cyprianus humani quid passus sit, in ea quam habuit cum Stephano I. lite gravissima, uti passus est D. Augustinus. Quare ex inconsideratione, & in æstu disputationis, ad hæc satis tunc non attendit; ad quæ animum diligentius applicuit, dum errorem primum imbibitum, (*quod de tali viro estimandum est*) tandem aliquando correxit, ut loquitur Augustinus Epist. 8. ad Vincentium Donatistam. Maxime cum fidem faciat Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos, *illos ipsos Episcopos, qui rebaptizandos hereticos cum Cypriano statuerant, ad antiquam consuetudinem revolutos, novum emisisse Decretum.*

C A.

CAPUT IX.

Marcellinus, Liberius, Melchiades Romani Pontifices absoluntur.

I. **E**X quarto ineunte sæculo Marcellinus Romanus Pontifex, in Pontificiæ fallibilitatis probationem induci solet: quem anno circiter Christi 302. in persecutione Diocletiana, thura idolis adolevisse in templo Isis, & Vestæ, refert Baronius in Annalibus.

Factum tamen, relicto Baronio, communis nunc Eruditorum consensu negatur; quod a Petiliano Donatista malo animo fictum esse, monet D. Augustinus, lib. de unico Baptismo Cap. 16. Marcellini lapsum in persecutione Diocletiana commentitium probant, primò silentium veterum omnium Scriptorum, qui Romanorum Pontificum gesta descripserunt, qui nihil hujusmodi memoriæ prodiderunt. Secundò inanis Donatistarum labor; qui cum factum illud, ad Marcellinum Romanum Pontificem deprimendum, ultimo tandem Catholicis objecissent, nusquam tamen probare potuerunt: qua ratione Augustinus de Petiliano fabulæ hujus inventore agebat loco laudato: *Ipsc sceleratum, & sacrilegum fuisse dicit, ego innocentem fuisse respondeo: quid laboro probare defensionem meam, cum ille nec tenuiter probare conatus sit accusationem suam?* Tertiò repugnantia

cir.

circumstantiarum, quibus factum illud adornant recentiores fabulatores, Petilianus Donatista succentores. Quartò fictitium Concilium Sinuessanum, quod ea occasione dicitur celebratum. De quibus omnibus legi possunt, qui historiam hanc ætate nostra pertractarunt, Bollandi Continuatores, Tillemontius, Natalis Alexander, & Pagius.

Sed etsi factum admitteremus, nihil inde contra Romanorum Pontificum indeficientiam, qualem in præsentem defendimus, posset extundi. Pontifices enim volumus falli nescios, ubi de fide *ex cathedra*, ut loquuntur, seu e Sacro Tribunali, servatisque fori Romani formulis sententiam dicunt, pro conditione Pontificis maximi. Ecquis autem ita desipiat, ut Marcellinum e Sacro Tribunali, præmissaque Cleri sui consultatione, thura idolis adolevisse sibi fingat? Id si fecit, non fecit ut Pontifex, sed *ut homo circumdatus infirmitate*, ut loquitur Paulus.

II. Liberii lapsum altiùs exaggerant Pontificiæ indeficientiæ impugnatores: quem (quantum ex D. Athanasio, D. Hilario, & D. Hieronymo colligere student) triplici ex capite peccasse volunt, contra fidem Divinitatis Christi, & in Arianismum lapsum esse. 1. Quod Arianæ fidei formulæ Sirmienti subscripserit. 2. Quod S. Athanasii Catholicæ fidei defensoris acerrimi damnationi perinde subscripserit. 3. Quod cum Arianarum partium Episcopis communicaverit.

Perperam tamen & inconsulte. Liberius quip-

quippe hæreticus Arianus re ipsa non fuit; nec Christi Divinitatem corde negavit & animo; tametsi Arianorum artibus deceptus, nonnulla tentavit imprudenter, quæ illum officio defuisse suo, plus satis probant. Arianæ fidei formulæ, quæ & Sirmienis dicta est, tandem aliquando subscripsit; non quæ Christi Divinitatem negaret aperte, sed quæ vocem *Consubstantialis* simpliciter reticeret. Idque ideo fecit, quia fidei summam ea in voce non stare existimabat, quæ pravo etiam sensu a multis accipiebatur: Christique Divinitatem, ejusdemque cum æterno Patre æqualitatem teneri docerique posse arbitrabatur, ea missa tacitaque voce, rixarum jurgiorumque plenissima; quæ idcirco pro bono pacis omitti posset, in edenda fidei professione. S. Athanasii damnationi perinde subscripsit, quod illius causam a fide sejunctam crederet; eumque damnatum arbitraretur, ob delicta ad mores & externam Ecclesiæ disciplinam spectantia. Cum nonnullis tandem Arianarum partium Episcopis communicavit, utique deceptus ab iis, qui Arium ipsum damnare se simulabant.

Sed etsi daretur, Liberium in tota illa ludenda scena, Arianæ hæresi subscripsisse, atque in eam corde & animo consensisse: non inde consequens foret, Romanum Pontificem (quod nunc maxime quæritur) falli posse, in ferendo solenni de fide iudicio. Quidquid enim egisse, quidquid subscripsisse Liberius dicitur, egit subscripsitque in exilium actus ac pul-

pulsus, minis undique perterrefactus, pristinaeque libertatis recuperandae desiderio fractus ac victus. Qua vero sorte in eo rerum concursu, summa libertas, matura deliberatio, Cleri Romani consultatio, Liberii gestis accesserunt, ut solenniter atque ex Cathedra Arianæ hæresi subscripsisse dici possit.

III. Momentum non leve petunt adversæ sententiæ vindices, ex iudicio Romæ lato, a Melchiade Pontifice summo, una cum assidentibus Episcopis decem & octo, contra Donatistas, in gratiam Cæciliani. Non quod cum, eo in iudicio, quo Cæcilianum Donatistarum calumniis oneratum absolverat, errasse velint, absit; sed quod illum errori obnoxium existimaverit Constantinus una cum Concilio Arelatensi. Quod satis superque illis est, ut Romanos Pontifices non esse infallibiles probent. Cum enim, inquit illi, ab eo Melchiadis iudicio appellassent Donatistæ, Constantinus Magnus Arelatense Concilium indixit, ut in numerosiori Patrum conventu, (ducentorum scilicet Episcoporum, ut admonet Augustinus lib. I. contra Epist. Parmeniani) expenderetur, recte ne Melchiades iudicasset, & Cæcilianum absolvisset. Adeo scilicet illis jam temporibus æstimatum erat, posse Romanum Pontificem in ferendo solenni iudicio aberrare. Quin etiam, addunt illi, eam Donatistarum Appellationem secutis inde temporibus justam habuit D. Augustinus; & iudicium Melchiadis ceterorumque Episcoporum, a plenario Concilio reformari potuisse existimavit

mavit Epist. 162. Ecce, inquit, ponamus eos Episcopos, qui Romæ iudicarunt, non fuisse bonos iudices; restabat adhuc plenarium Ecclesie universæ Concilium, ubi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari, ut si male iudicasse convicti fuissent, eorum sententiæ solverentur. Igitur Romani Pontificis iudicium, solenniter etiam cum assidentibus Episcopis latum, falli potuisse; atque ita corrigi & reformari a plenario Concilio debuisse, censuit Augustinus, censuit & Constantinus, imo censuit Arelatense ducentorum Episcoporum Concilium, in quo Cæciliani causa retractata est.

IV. Uno flatu tota ea machina disturbatur; si videlicet observetur, causam Romæ sub Melchiade Papa tractatam, non juris & dogmatis fuisse, sed facti, & quidem privati ac mere personalis; in quo non modo Pontifices, sed & Concilia generalia errare possunt, & ab aliis emendari. Quærebatur enim an Felix Aptungitanus Episcopus Cæciliani ordinis Sacros libros infidelibus tradidisset? an etiam ipse Cæcilianus eleemosynas subtraxisset, quas pia fidelium liberalitas Confessorum victui destinaverat?

Addo tamen ad juris abundantiam: Donatistas inique prorsus ac per summam injuriam a Melchiadis iudicio appellasse; & Constantinum Imperatorem repugnanti animo Arelatense Concilium, ad novum causæ examen dedisse, Donatistarum importunitati cedendo. Ita D. Augustinus Epistola supra laudata, *Dedit aliud Arelatense Concilium; non quia necessesse*

se erat, sed horum importunis clamoribus cedens, & omni modo cupiens tantam insolentiam cohibere.

Quæ vero jactantur Sanctissimi Doctoris verba, Restabat adhuc plenarium Ecclesie universæ Concilium &c. perperam & in contrarium sensum accipiuntur, nec approbationis verba sunt, sed increpationis ironicæ, qua interjectam a Donatistis Appellationem, tanquam postremum petulantia & audaciæ conatum improbabat: quasi diceret, Nihil restabat adhuc audaciæ & impudentiæ vestræ, quam ut plenarium Ecclesie Concilium celebrari peteretis, in quo Melchiadis iudicium rescinderetur, quod stulte impieque fecistis: Id unum ut tentaretis reliquum fuit. Uti plane viro facinoroso, in desperationem tandem acto solemus dicere, nihil tibi restat, quam ut laqueo te suspendas: quod utique non probando dicimus, sed desperationem exaggerando.

CAPUT X.

A Zozimo, Hormisda, Vigilio, Honorio
Hæreseos culpa depellitur.

I. IN errantium Pontificum ordine ponitur ab æmulis Zozimus, eo nomine quod Pelagium & Cælestium putidos hæresiarchas, tanquam erroris pueros absolverit; libellum quo illi suam de gratia Christi & de peccato originali sententiam exposuerant, catholicum dixerit; Erotem & Lazarum illorum accusatores, tanquam malignos criminatores traduxerit; ut patet ex ejus Epistola ad Augustinum ejusque Collegas Africanos Episcopos data, notatque Augustinus ipse lib. 2. ad Bonifacium Cap. 3.

Constat nihilofecius totum id fecisse Zozimum errore facti, non juris; hæresiarcharum artibus circumventum: quod illi errores suos porrecto libello supplici catè dissimulassent; correctionem & emendationem, si forte peccassent, spopondissent; & Sedis Apostolicæ iudicio se se submittere simulassent: teste Augustino ipso lib. 2. ad Bonifacium Cap. 3. Quum se litteris Papæ Innocentii, qui Pelagianam hæresim damnaverat, consentire Cælestius respondisset; & se omnia quæ Sedes Apostolica damnaret, damnaturum esse promitteret: Imo quum Catholicum sensum mentitus esset hæreseos verbis modestiæ plenis; Non ego quasi aut
Eor

Et or alicuius dogmatis definita hac auctoritate statui, sed ea qua de Prophetarum & Apostolorum fonte suscepi, vestri Apostolatus offerimus probanda iudicio: ut si forte tanquam hominibus quispiam ignorantia error irrepsit, vestra sententia corrigatur. His motus est Zozimus, ut oblatum sibi libellum catholicum pronunciaret; non habita ratione propositionum & dogmatum, quæ forte contineret fraudulenter expressa, sed spectato Catholicæ mentis affectu, quem ad speciem præferbat. Voluntas emendationis, subiungit Augustinus, non falsitas dogmatis approbata est. Et propterea libellus ejus Catholicus dictus est; quia & hoc catholica mentis est, si qua forte aliter sapit, quam veritas exigit, non ea certissime definire, sed detecta & demonstrata respicere. Quapropter ubi Zozimus ex litteris Africanorum Episcoporum, fuisse se a Cælestio & Pelagio delusum intellexit, eosdem ille damnavit atque proscripsit.

Addo, Zozimi responsum ad Cælestii libellum, præterquam quod ex obreptione falsi datum est, iudicium solenne ex formula latum dici non posse; sed meram commendationem supplicantibus interim datam, donec facti veritas innotesceret. Unde Zozimus in Epistola ad Africanos Episcopos sic agebat: *In præsentis causa nihil præcox immaturumque censuimus; sed volumus innotescere Sanctitati vestre super absoluta Cælestii fide nostrum examen; cui etiam prior libellus ab eo intra Africam datus, testimonio apud vos esse debuisset; ne inexploratis fama que jactatis tam facile crederetur. Quare intra secun-*
dum

dum mensem aut veniant, qui præsentem redarguant aliter sentire, quam libellis & confessione contexit; ut nihil post hac tam aperta, & manifesta que prouult, dubii Sanctitas vestra rescisse cognoscat.

II. Eidem errantium Pontificum indiculo ab æmulis inseritur S. Hormisdas, hac una de causa, quod famosam illam Monachorum Scytharum propositionem, uti hæreticam damnarit, *Unus de Trinitate passus & crucifixus est carne*; quam postmodum Joannes II. uti orthodoxam approbavit, in Epistola ad Justinianum Imperatorem, probaruntque deinceps quinta Synodus Oecumenica Can. 10. & Concilium Lateranense sub Martino V. Can. 2.

Errorem nihilofecius excusat ac longe depellit varius sensus, qui uni eidemque propositioni subesse potest. Hormisdas enim propositionem illam a Monachis assertam existimavit in sensu *formali atque reduplicante*, ut Viri de Schola loquuntur; atque ita tanquam Eutychianam damnavit. Christus enim passus mortuusque non est *formaliter*, & *reduplicari* vè, ut Deus est, & una de Trinitate persona. Joannes vero, laudatæ Concilia assertam a Monachis propositionem existimarunt in sensu, ut Schola loquitur, *materiali, & specificante*, & per communicationem idiomatum; atque ita Catholicam judicarunt. Quia secunda Trinitatis persona naturam illam humanam assumpsit, quæ & passa & mortua est.

III. Ex trium Capitulorum Historia momentum petitur haud ita forte contemnendum, ut Vigilus R. Pontifex in errore Nestoriano aliquando fuisse demonstratur. Tria siquidem Capitula, hoc est, Scripta Theodori Mopsuesteni, Scripta Theodoretii Cyri Episcopi contra S. Cyrillum, & Epistolam Ibae Edesseni Episcopi ad Marim Persam, ut erroris pura & illibata defendit primum Vigilus Romanus Pontifex; eo maxime titulo, quod in Concilio Chalcedonensi lecta illa fuissent, nec tamen ab iis Patribus reprobata. Postmodum eadem illa Scripta damnavit, sub conditione saltem, atque restrictè, salva scilicet auctoritate Concilii Chalcedonensis. Postmodum tandem Justiniani Imperatoris suasu illectus damnavit, uti plena erroris atque perfidia, post quinti Concilii generalis celebrationem. Necessè igitur est, ut dum ea scripta probaret primum, in errore versaretur; cum eadem scripta & probari & damnari, sine aliquo errore non possint.

Obvia responsio est, errorem facti dogmatici illum fuisse, non juris seu dogmatis atque doctrinae. Nestorianum enim, uti & Eutychianum errorem perinde execratus est semper Vigilus Romanus Pontifex; unamque in Christo personam, geminamque naturam agnovit semper; de sensu tamen trium Capitulorum aliquandiu dubitavit; in quam scilicet partem seu catholicam, seu hæreticam inclina- rent: eaque Capitula benignius quam par- esset, interpretatus, utriusque erroris pura

exi-

existimavit, & Nestoriani & Eutychiani; adeoque damnare noluit; tum quod ea inde- mnata reliquisset Concilium Chalcedonense; tum quod eorum auctores jam fato cessissent, nec satis honestum videretur illorum manes sollicitare. Secutis tamen inde temporibus, trium Capitulorum sensu diligentius ac maturius expenso, feliciterque intellecto, eadem illa ut errori plus æquo faventia damnavit. Quapropter qui in priori de illis iudicio contigit error, facti quod ajunt dogmatici fuit, non juris seu dogmatis atque doctrinae. Ita Vigilium excusat Pelagius II. Romanus Pontifex, Epistola ad Episcopos Histriae, & de mutata sententia laudat impense. *Si igitur in trium Capitulorum negotio, aliud, cum veritas quereretur, aliud inventa veritate dictum est; cur mutatio huic sanctæ Sedi in crimine obijcitur, quæ a cuncta Ecclesia in ejus auctore veneratur? Non enim mutatio sententiæ, sed inconstantia sensus in culpa est. Quando ergo ad cognitionem recti intentio incommutabilis permanet, quid obstat si ignorantiam deferens verba permutet?*

IV. Acrius multo & animosius factum Honorii I. Romani Pontificis urgere solent Pontificia indeficientia impugnatores. Honorius, inquiunt illi, datis ad Sergium Patriarcham Constantinopolitanum Epistolis, in Monotheitarum hæresim incidit. Unam scilicet in Christo voluntatem professus est, unamque operationem: interimque œconomia causa, ac bonæ pacis studio abstinendum censuit ab unius & duplicis voluntatis vocabulo. Qua

E 2

de

de causa in actis sexti Concilii Oecumenici, actione 13. anathema illi perinde dictum est, ac ceteris Monothelitis, Sergio, Cyro, Pyrrho, & Paulo: quod & in Actis septimæ & octavæ Synodi confirmatum est. Quin etiam Leo II. Successor ejus in Epistola ad Constantinum Imperatorem, eundem incusat, quod *fidem immaculatam subvertere conatus sit*.

Si tamen rem ipsam totam penitus perpendamus, comperiemus, Honorium quidem imprudenti œconomia usum, indoctoque unius aut duplicis voluntatis silentio, hæresi Monothelitarum oblique favisse, eandemque uti debuerat non illico repressisse: Monothelitam tamen re ipsa, hoc est sensu, & opinione non fuisse; sed duas in Christo voluntates agnovisse, divinam scilicet & humanam. Quod ergo unam in Christo voluntatem obiter dixit in Epistolis ad Sergium datis, de Christo simpliciter ut homine dixit, quod una sit tantum in eo voluntas humana, tam secundum affectum, quam secundum naturam; quod contra contingit in nobis, quibus ob contractum naturæ vitium, duplex voluntas secundum affectum inesse dicitur, spiritus nimirum & carnis. Patet id ex ipsa ratione, qua Honorius unam esse in Christo voluntatem ostendit. *Unam, inquit, in Christo Domino voluntatem facemur, quia a Divinitate assumpta est natura, non culpa. Et paulo post, Lex alia in membris, aut voluntas diversa non fuit vel contraria Salvatori: quia super legem natus est humane conditionis.* Quæ ratio si quid probat, id

id probat unice, fuisse in Christo ut homine unicam voluntatem, consensione, affectu, atque concordia, absque ulla carnis ad spiritum pugna. Patet id quoque ex testificatione Joannis Abbatis, qui Honorio in scribendis Epistolis amanuensis fuerat. Sic enim ille & suam & Honorii mentem exposuit: *Cum scripisset Sergius, esse aliquos qui dicerent, in Christo duas esse contrarias voluntates; rescripsimus Christum non habuisse duas contrarias voluntates, carnis inquam & spiritus; sed unam tantum, que naturaliter humanitatis ejus character est. Id ita esse, evidenter ex hoc monstratur, quod membrorum & carnis facta est mentio, que divinitati ejus non possunt attribui.*

V. Quod vero ad ipsa spectat Acta Conciliorum generalium, in quibus Honorio Romanæ Sedis Episcopo anathema dictum est, perinde ac ceteris Monothelitis, Sergio, Cyro, Pyrrho, quadruplex responsio suppetit.

Prima est Baronii, Bellarmini, Marchesii, aliorumque, qui corrupta vitiatque dicunt Acta sextæ Synodi Oecumenicæ; Græcorumque fraude insertum per summum nefas Honorii nomen, loco Theodori ab iisdem expuncti. Quam tamen responsionem Eruditi alii minus probant, minusque nos ipsi probamus. Etsi enim in Actorum exemplar, quod Constantinopoli ad futuram rei memoriam servatum est, interpolatrices manus immittere Græci fortasse potuerint; non in alia tamen, quæ in aliis Ecclesiis, puta Alexandrina, Antiochena, Jerosolymitana, maxime

xime vero Romana servata sunt; in quibus tamen omnibus insertum perinde legitur nomen Honorii. Quid quod idem insertum peræque conspicitur in Actis septimæ & octavæ Synodi, in Epistolis quoque Leonis II. & Adriani II. aliorum Monothelitarum nominibus immixtum? Itane omnia ubique gentium exempla, Græcorum fraude vitiata putabimus, atque corrupta?

VI. Altera aliorum Eruditorum responsio est, Sextæ Synodi Patres ex errore facti dogmatici, Honorium vere Monothelitam censuisse, atque ita Anathema dixisse; quod illius Epistolæ ad Sergium datæ sensum minus sint assecuti. In quem facti errorem Concilia etiam Oecumenica incidere posse, nemo nescit. Valeat si superis placet ea responsio: at meo quidem iudicio, si Honorium a Monothelitarum errore liberum facit, Pontifices tamen in errorem incidere posse, probat apertissime. Ex quo enim Sextæ, Septimæ, & Octavæ Synodi Patres, Honorium in hæresim lapsum pronunciarunt, (etsi non intellectis illius Epistolæ, iudicium fecerint,) id pro certo supposuerunt, labi illum in hæresim potuisse. Numquam enim eum lapsum in hæresim dicerent, quem in hæresim labi non posse, pro certo ponerent.

VII. Tertia eaque frequentior Theologorum responsio est, anathema Honorio fuisse dictum, quod imprudenti æconomia, turpi sordida, ambiguis loquendi formulis, Monothelitarum errori plus æquo faverit, non quod

quod eum re ipsa tenuerit & docuerit. Quod amplioribus verbis declarat Leo II. Epistola ad Episcopos Hispaniæ data, eundem ipsum incusans, quod *flammam heretici dogmatis incipientem, non sicuti debuit, extinxit, sed negligendo conseruit*. Et Epistola ad Imperatorem Constantinum, *Ecclesiam Apostolicæ traditionis doctrina illustrare neglexit, fidemque immaculatam maculari permisit*. Non ut falso recitant adversarii, *fidem immaculatam subvertere conatus est*: quæ spuria falsaque Græci textus versio est.

VIII. Postrema responsio est, Epistolas Honorii ad Sergium datas, ex quibus tetra illa propugnanti erroris suspicio nata est, & propter quas anathema dictum illi fuit, privato nomine scriptas esse, ut privatam de oborto Monothelitarum errore sententiam diceret; non ut quidpiam ea de re Apostolica auctoritate definiret: Easque Epistolas nulla præmissa consultatione, nulloque Cleri Romani habito consilio fuisse datas: quæ duo ad solenne Sedis Romanæ iudicium necessaria dicuntur. Atque ita, si forte iis in Epistolis errorem purum putumque docuisset Honorius; colligi inde non posset, Honorium ex Cathedra, ut modo quæritur, definientem ac decernentem errasse; sed ut privatam doctorem, privatam scribentem Epistolam cespitasse.

CAPUT XI.

*Gregorii III. Stephani II. Nicolai I.
Responsa variis Consultoribus
data; erroris pura de-
monstrantur.*

I. **I**N scenam a Pontificiæ infallibilitatis impugnantibus inducitur Gregorius hujus nominis tertius, quasi qui Ecclesiæ fidem, quam de indissolubilitate Matrimonii profectur, ex tribunali violaverit; dum a Bonifacio Moguntino Episcopo de variis capitibus interrogatus, qualiter de iis teneat ac doceat Romana Ecclesia, hoc illi per Epistolas responsum dedit: *Quod proposuisti, si mulier infirmitate correpta non valuerit debitum viro reddere, quid ejus facere debeat jugalis? Respondeo, bonum esset si sic permaneret, ut continentia vacaret: Sed quia hoc magnorum est, ille qui se non potuerit continere, nubat magis. Nempe definit, inquit illi, Gregorius III. mulieris illius virum, quæ pro infirmitate debitum conjugale reddere nequit, uxorem alteram posse ducere; quod certe erroneum est. Unde Gratianus in hoc Gregorii responsum intendens, 3. p. c. 32. q. 7. hanc illi notam appinxit: *Illud Gregorii dictum Sacris Canonibus, & Evangelicæ doctrinæ adversatur.**

Non est tamen ita ut fingunt morosi censors.

fores. Responsum quippe Gregorii de ea muliere intelligendum est, quæ debitum viro reddere nequit, propter infirmitatem Matrimonium præcedentem, quæque perpetuam impotentiam adjunctam habet, sed ante Matrimonium non innotuerat. Quod utique responsum sic intellectum, tantum abest, ut sacris Canonibus, & divino juri adverfetur, ut potius congruat maxime; toto ferme titulo de *frigidis, & maleficiatis*. Quare Gratiani nota rejicienda est, ut imprudens, & Pontificiæ auctoritati injuria. Mirumque omnino est, non fuisse illam expunctam a Decreti Correctoribus, a Gregorio XIII. ad illius emendationem deputatis. Sed de Decreto ipso emendando cogitarunt illi, non de notis ad Decretum castigandis. Unde & alias tam multas intactas reliquerunt, quæ eruditorum omnium judicio, spongia longe magis egebant.

Nihilo melioris criterii specimen edunt, qui in eodem Gregorii III. Rescripto reprehendunt, quod Capitibus 1. & 4. præceptum est: *ut qui baptizati sunt a Paganis, aliisque Judaicorum rituum observatoribus, in nomine Sanctissimæ Trinitatis baptizentur.* Ad cautelam enim duntaxat præceptum hoc est: quia de Judæis illis atque Paganis maxime dubitatur, an cum invocatione Sanctissimæ Trinitatis, quam prorsus ignorant, Sacramentum Baptismatis ministraverint. Non ita tamen faciendum injunctum est, si illos Evangelicam formam servasse constiterit.

II. In eandem pari fidentia scenam inducunt audaciores Aristarchi Stephanum II. ut qui perinde fidem Ecclesiæ de materia Baptismatis violaverit; dum a Monachis Monasterii Britannici interrogatus, quid de Sacerdote sentiendum esset, qui periclitantes pueros aliquos vino baptizaverat, propterea quod aquæ copia illi non esset, ita respondit Cap. 2. Rescripti ad Monachos dati: *Si in vino quis, propterea quod aquam non inveniebat, omnino periclitantes infantes baptizavit, nulla ei exinde adscribitur culpa: Infantes sic permaneant in Baptismo. Quasi dixerit, Infantium Baptisma ratum esse, atque ita non iterandum.*

At non observant imprudentes, mendosum esse Rescripti Pontificii textum; nec legendum, *Infantes sic permaneant in Baptismo*; quasi absoluta locutio sit, quæ ratum minimeque iterandum Baptismum decernat; sed conditionata in hunc modum: *Nulla Sacerdoti adscribitur culpa, si infantes permaneant in Baptismo, in vino suscepto.* Ita quippe probati Codices habent. Stephanus ergo Romanus Pontifex, de valore baptismi in vino collati interrogatus non erat, quem nemo sanæ mentis dubitare poterat irritum esse; sed de culpa duntaxat hominis baptizantis quærebatur; num videlicet aliqua censura plectendus esset. Hunc porro nulla culpa teneri, nullaque pœna plectendum esse respondet Pontifex: quia cum aliud non posset in extremo periculo, (cùm non esset aquæ copia) id per simplicitatem fecit, quod postea potuit elapso peri-

periculo emendari. Nec ipse in causa fuit, cur infantes aqua baptizati non sint, quæ sola Baptismatis materia est.

Non dissimile quidpiam sub Marco Aurelio Antonino contigisse, narrat Nicephorus Callixtus Lib. 3. Historiarum Cap. 37. in persona cuiuspiam Judæi, repentino morbo correpti in solitudine, & ad Christi fidem derepente conversi. Qui cum Sacrum Baptisma a viatoribus postulasset, nec adesset illic aquæ copia; per summam simplicitatem, *injecta ter in illum arena*, vice aquæ, baptizatus est: quo ille accepto baptismo, derepente pristinae sanitati restitutus est: non quidem virtute Baptismatis, quod nullum omnino fuit, sed virtute fidei pietatisque Judæi ipsius, ad Christum derepente conversi. Nulla tunc viatoribus illis adscripta est culpa a Dionysio Alexandrinorum Episcopo, ad quem delata res est; quòd id eos, in illis angustiis, per simplicitatem fecisse cognoverit; sed Judæum vero aquæ Baptismo expiavit.

III. Nicolaum tandem hujus nominis I. in violatæ fidei crimen vocant morosi Romanorum Pontificum Censores; quòd a Bulgaris de Baptismo a quodam Judæo, seu forte Pagano collato interrogatus, valeretne, an non, hoc illis Responsum dederit, Cap. 104. ad Consulta Bulgarorum: *A quodam Judæo, nescitis, an forte Pagano, multos in Patria vestra baptizatos asseritis, & quid de illis sit agendum consulitis. Profecto si in nomine Sanctissime Trinitatis, vel tantum in nomine Christi baptizati sunt,*

sunt, constat eos non esse denuo baptizandos. Quo responso decernit, inquit, contra quod fides habet, Baptisma in solo nomine Christi collatum, esse validum, atque ita minime iterandum.

Inconsulte tamen & ignoranter in eo Nicolai I. Responso cavillantur. In primis enim necdum est Catholica fide certum, Baptisma in solius Christi nomine collatum, nullum esse, atque ita necessario iterandum. Validum quippe docent Theologi nonnulli summe Catholici, quos nulla unquam censura notavit Ecclesia. Et si ergo secundum eorum Theologorum sententiam pronunciasset Nicolaus I., nihil contra catholicam fidem definivisse censendus esset. Secundo in Nicolai Responso duo sunt accurate distinguenda; unum de quo a Bulgaris quærebatur, quodque ex instituto decernit atque definit; alterum de quo illi mota quæstio non erat; quodque obiter ac præter institutum attingit. Primum tanquam Romanæ Sedis oraculum excipiendum est; alterum tanquam privati Doctoris opinatio habendum venit, & ex Cathedra minime profectum. Quod a Bulgaris quærebatur, id unum erat, utrum Baptismus a Judæo, vel Pagano collatus validus esset: huncque validum definivit Nicolaus, infidelitatemque conferentis nihil valori Baptismatis obfuisse pronunciavit. Quod autem obiter & in transcurso, ac præter institutum attingit, disjunctiva illa est responsioni asuta, *vel tantum in nomine Christi*. Non

Non ergo eo dato responso erravit Nicolaus ut Pontifex, sed uti privatus Theologus; S. Ambrosii, quem in sententiæ suæ confirmationem adducit, auctoritate delusus. Ita Melchior Canus lib. 6. de locis Theologicis Cap. 8. Guillelmus Estius in 4. Sent. dist. 3. S. 5. Franciscus Silvius in 3. part. quæst. 66. Art. 6. Bellarminus lib. 4. de Romano Pontifice Cap. 12.

CAPUT XII.

De violata religione, ac fide purgantur

Stephanus VII. Sergius III. Celestinus III. Alexander III. aliique

R. R. Pontifices.

I. **L**uctuosam Formosi & Stephani VII. tragædiam, sæculo nono cadente, & decimo ineunte peractam, in memoriam revocant Pontificiæ dignitatis ofores, ut ex repugnantibus invicem Romanorum Pontificum judiciis, ea in causa latis, eorundem infallibilitatem oppugnent. Stephanus VII., clamant illi, Acta Formosi Papæ prædecessoris sui in irritum misit, omnesque ab eo ordinatos reordinari jussit. Tum Theodorus II. & Joannes IX. Acta ipsa Stephani ex opposito resciderunt, Formosique Acta probarunt: ac tandem Sergius III. Acta Formosi denuo irritavit, & Stephani Acta confirmavit. Aut ergo Theodorus & Joannes Formosi defensores in errore fuerunt, aut Stephanus & Sergius errasse iniquissime, convincuntur.

Luctuosam ego tragædiam agnosco, uti & agnoscunt probi omnes; in qua fateor bona fide Stephanum & Sergium pessimum exulcerati contra Formosum animi exemplum dedisse. Verum utcumque res ipsa cesserit, fatendum perinde, tragædiam illam totam ad

ad oppugnandam Romanorum Pontificum; in judicandis fidei morumque quæstionibus, indeficientiam ineptissime trahi: cum facti, & quidem personalis, non juris quæstio tunc fuerit. Summa quippe quæstionis erat, fuissetne Formosus legitimus Pontifex, seu ad eam dignitatem legitime electus, an per vim & simoniam intrusus? Quare qui Acta ejus resciderunt Stephanus & Sergius, illegitime electum arbitrabantur; qui ex opposito restituerunt & confirmarunt Theodorus & Joannes, electum legitime judicarunt. Ubicumque tamen erratum sit, facti & quidem personalis fuit error, non dogmatis.

Neque refert, quod qui primus Formosi Acta rescidit Stephanus VII. omnes ab eo ordinatos reordinari jussit: quasi vel sic errarit in dogmate; quo certo creditur, Ordinationes etiam ab intruso Episcopo factas, esse validas, atque ita minime iterandas. Eum quippe nodum solvunt Theologi multis modis. Bellarminus Formosi Ordinationes iterari jussas esse dicit a Stephano VII. non lata ex Tribunali sententia, sed præcipiti iracundiæ motu. Joannes Morinus non esse certum ait, aut certe non esse dogma fidei, Ordinationem imprimere Characterem, atque ita non esse iterandam, dum ab Episcopo excommunicato, degradato, intruso confertur. Alii ferme omnes reponunt, Ordinationes a Formoso factas, iteratas non fuisse simpliciter & absolute, iis secundo peractis, quæ ad substantiam spectarent hujus Sacramenti; sed

secundum quid ; nonnullis scilicet adhibitis cæremoniis , per quas ordinati prius a Formoso , atque ita a jure suspensi , liberam suorum Ordinum executionem receperunt .

II. Cælestinum III. gravioris erroris accusant audaciores Aristarchi , quòd in Decretali sua *laudabilem* definierit , Matrimonium inter fideles contractum omnino solvi , si Conjugum alter a fide defecerit : adeo ut qui perseverat in fide , possit alterum cum altero contrahere matrimonium . Sic porro definivisse Cælestinum , probant testimonio Innocentii III. R. Pontificis Cap. *quanto , de divortiiis* . Ille enim de hac ipsa quæstione interrogatus , respondit quidem Matrimonium eo etiam in casu non solvi , mulieremque a viro in infidelitatem lapso derelictam , alteri viro propterea jungi non posse , subjungit vero , *licet quidam Prædecessor noster aliter sensisse videatur* : ad marginem autem notatur Decretalis *laudabilem* Cælestini III. *de conversione conjugatorum* : ubi non solum aliter sensisse videtur Cælestinus , sed palam aperteque pronunciat . Non extat modo Decretalis illa Cælestini in novis Decretalium collectionibus , a quibus merito expuncta fuit , tanquam erronea ; extat tamen in peculiari Decretalium rejectarum collectione , quam ad Eruditorum informationem Antonius Augustinus adornavit .

Incusantur & alii Romani Pontifices , tacitis illorum nominibus , quod errorem alterum eidem *affinem* definierint : Matrimonium

nium scilicet ratum cum uno , solvi per Matrimonium consummatum cum altero . Idque illos definivisse liquet aperte , ex Responso Alexandri III. Cap. *licet , de Sponsa duorum* . Ubi cum juste meritoque decernat , ob superveniens Matrimonium consummatum cum aliquo , ratum præcedens cum alio solvi non posse , subjungit , *quavis a quibusdam Prædecessoribus nostris aliter sit aliquando judicatum* .

Ad quorum tamen Pontificum excusationem notare sufficiat , quantum ad nostrum attinet institutum : binas illas quæstiones de Matrimonii solutione , seu dum Conjugum alter a Catholica fide discedit , seu dum alter Matrimonium cum tertio consummat , ad fidem minime pertinere . Atque ita si in iis decidendis solvendisque , falsi sunt aliqui Romani Pontifices , errasse in fide dici non possunt .

Addiderim tamen cum Melchiore Cano , hoc idem argumentum pertractante lib. 6. de locis Theologicis Cap. 8. Responso Romanorum Pontificum , ad privatorum Consultationes data , pro decidendis privatis conscientiarum casibus , (qualia bene multa continentur in corpore Juris) non illico censenda esse solenniter & ex Cathedra pronunciata , nisi præmissa Ecclesiæ Romanæ consultatione , habitoque DD. Cardinalium Consilio proferantur . Tunc enim solum , & non aliter , ex Cathedra seu ex tribunali judicare Pontifices reputantur . Porro verisimile non est , Cælestinum , ceterosque Pontifices , ad binas *illas* de

de Matrimonii solutione quæstiones respondisse, præmissa illa Ecclesiæ suæ consultatione, habitoque Cleri sui assensu atque Consilio. Atque ita si tunc errarunt, (uti profectò errasse illos certum est, sin minus contra fidem, at certe contra præcos Canones) solenniter, seu ex Cathedra atque ex tribunali pontificio non errarunt. Quod unice in præsentī disputamus.

III. In Alexandrum III. parī audacia censuram virgam exercent, quia Cap. *cum esset*, de Testamentis definit, *Alienum esse a generali Ecclesiæ consuetudine, & a divina lege, & Sanctorum patrum institutis, ut Testamenta, nisi quinque vel septem testium fuerint subscriptione munita, penitus rescindantur*: Subque interminatione anathematis prohibet, *ne quis ejusmodi audeat Testamenta rescindere*. Unde & Cap. sequenti Judicibus mandat, ut *In id genus causis, tres duosque solummodo testes exigant; nec civiles leges, sed canonica decreta sequantur*. Qua in re falsum in fide Alexandrum contendunt; ut qui pronunciet legem aliquam esse divinæ contrariam, quæ re vera contraria non est.

Audacter nimis & inconsulte. Alexander enim non id statuit universim pro quibuscumque Testamentis, sed pro iis duntaxat, quæ sunt ad pias causas, de quibus Ecclesia ex propriis legibus judicat: nec pro toto Orbe Christiano, sed pro statu duntaxat Ecclesiastico, quem & spiritualiter & temporaliter subiectum habet; pro quo potest Pontifex peculiare leges condere, legibus civilibus

vilibus communi usu servari solitis repugnantes.

Neque obest si dixerint importuni Censores, Alexandrum non id tantum decernere, quod decernere jure summo potuit; sed falsam Decreti sui rationem asserere; alienum scilicet esse, & a lege Divina, & a Patrum statutis, & a generali Ecclesiæ consuetudine, quod quinque vel septem testes ad hujusmodi testamentis desiderentur. Reponit enim sapientissime Melchior Cano lib. 6. de locis Theologicis Cap. 8. [In Decretis Pontificiis duo cum primis distinguenda sunt: unum est tanquam intentio conclusioque Decreti; alterum quasi ratio & causa a Pontifice reddita ejus rei quam constituerit. Atque in conclusione Pontifices summi errare nequeunt, si fidei quæstionem ex Apostolico tribunali decernant. Sin vero Pontificum rationes necessariæ non sunt, ne dicam aptæ, probabiles, idoneæ, in his nihil est videlicet immorandum. Non enim pro causis a Pontificibus redditis, tanquam pro aris & focis depugnemus. Alexander igitur non definit consuetudinem illiusmodi, quinque vel septem testes exigendi in testamentis, esse divinæ legi contrariam; sed (quod juris peritis fere placere video) jubet ut in legatis piis, duo vel tres solum testes a Judicibus exigantur. Hæc Decreti hujus conclusio est, hic finis: nec dubium est quin rem eam Pontifex jure quodam suo potuerit præscribere. Sed

si in ejus præscripti confirmationem, Deuteronomii lege utitur, (hanc quippe divinam nuncupat) si ad Canonum statuta revocat, si Ecclesiæ morem affert, non est operæ pretium rationes illas ad vivum revocare.]

CAPUT XIII.

*Ab Innocentio III. Bonifacio VIII. et
Bonifacio IX. prævi dogmatis
culpa depellitur.*

I. IN errantium Pontificum indice ponitur ab æmulis Innocentius III. Juris licet Consultissimus, & in Theologicis apprime doctus: quasi qui sigillum Confessionis Sacramentalis referari aliquando posse, in ipso D. D. Cardinalium Consistorio, pronunciarit, ac etiam jusserit referari. Quod ut probent, factum referunt, ex Cæsario Monacho Heisterbacensi, in Dialogis Miraculorum dist. 3. Cap. 32. seu lib. 3. Historiarum memorabilium Cap. 32. [In domo quadam Cisterciensis Ordinis, Monachus quidam sine ordine celebravit. Hoc cum die quadam Abbati suo retulisset in Confessione, nec tamen cessare vellet a tanta præsumptione; Abbas dolens & lacrymans, ut a blasphemia tam magna desisteret, miserum rogavit, monuit, præcepit, sed non profecit. Ille enim timens notari si cessaret, celebravit ut prius. In sequenti Capitulo generali Abbas idem proposuit casum eundem, interrogans quid faciendum foret Confessori, si forte tale quid in aliqua Domino emergeret. Cumque Dominus Cister-